

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 18

София, срѣда, 9 декемврий

1931 г.

19. заседание

Вторникъ, 8 декемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 55 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	345	Законопроекти: 1) за признаване офицерскитѣ съ-	
Заявления: 1) отъ министъръ Г. Петровъ, съ което		браниа за юридически лица. (Съобщение) . . .	346
заявява, че задържа мандата си отъ Харманлий-		2) за запазване на построенитѣ триангулаци и ни-	
ската избирателна околия, и се отказва отъ ман-		велачни знаци изъ царството отъ Географиче-	
дата си въ Софийската градска избирателна		ския институтъ при Министерството на войната.	
околия. Замѣства го Стефанъ Ангеловъ Таковъ.		(Съобщение)	346
(Съобщение)	346	3) за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по	
2) отъ министъръ Д. Гичевъ, съ което съобщава, че		бюджета на държавата за 1931/1932 финансова	
запазва мандата си отъ Пловдивската сѣлска из-		година. (Съобщение)	346
бирателна околия и се отказва отъ мандата си		4) за сключване бюджета за 1927/1928 финансова го-	
въ Пещерска избирателна околия. Замѣства го		дина. (Съобщение)	346
Борисъ Докумовъ. (Съобщение)	346	5) за сключване бюджета за 1928/1929 финансова	
3) отъ народнитѣ представители А. Пеневъ, П.		година. (Съобщение)	346
Стоевъ и К. Русиновъ до бюрото на Камарата —		6) за измѣнение и допълнение закона за акцизитѣ	
искатъ ревизия на решението по изключването		и патентовия сборъ върху питиетата. (Първо че-	
на 27 ноемврий н. г. всички присѣдстващи отъ		тене — продължение разискванията)	346
парламентарната група на Работническата пар-		7) за отпускане народна пенсия на съпругата на	
тия. (Съобщение)	346	починалия бившъ министъръ Кирилъ Павловъ.	
Питане отъ парламентарната група на Работническата		(Законодателно предложение отъ народнитѣ	
партия къмъ министъръ-председателя и мини-		представители д-ръ Г. М. Димитровъ и д-ръ И.	
стъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията,		Бешковъ) (Съобщение)	363
относно плащанитѣ отъ България репарации.		Дневенъ редъ за следващото заседание	363
(Съобщение)	346		

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъдствуватъ следнитѣ народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бояджиевъ Асенъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Славейко, Велчевъ Иванъ, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Стойчо, Деневъ Сѣби Димитровъ, Джабаровъ Стоянъ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Дичевъ Петко, Доброволски Стефанъ, Дойчиновъ Никола, Дочевъ Момчо, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Борисъ Недковъ, Ивановъ Запрянь, Игнатовъ Тодоръ, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Илия, Йонетовъ Георги, Казанаклиевъ Георги, Калфовъ Христо, Качаковъ Йорданъ, Кировъ Стаматъ, Косачевъ Йорданъ, Костовъ Георги, Кършовски Крумъ, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Мариновъ Василь, Мартулковъ Алекси, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кънчо, Митковъ Сеферинъ, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Напетовъ Петко, Неновъ Атанасъ, Николовъ Лазаръ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петковъ Стефанъ, Поповъ Никола, Поповъ Стефанъ, Рангеловъ Раденко, Рафайловъ Филипъ, п. Рачевъ Иванъ, Рашковъ Христо, Родевъ Христо, Сапунджиевъ Никола, Сарафовъ д-ръ Ангелъ, Сви заровъ Добри, Славовъ Кирилъ, Славовъ

Стойно, Софиевъ Христо, Стамболиевъ Никола, Такевъ д-ръ Владимиръ, Ташевъ Димо, Тодоровъ Димитъръ, Томчевъ Ангелъ, Тошевъ Сава, Фенерковъ Петъръ, Хайруловъ молла-Юсеинъ, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Христовъ Христо, Цачевъ Цачо, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и Юртовъ Георги)

Бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Йорданъ Качаковъ — 5 дни;
 На г. д-ръ Ангелъ Сарафовъ — 4 дни;
 На г. д-ръ Георги М. Димитровъ — 4 дни;
 На г. Христо Статевъ — 2 дена;
 На г. Николай Савовъ — 2 дена;
 На г. Стефанъ Цановъ — 1 день;
 На г. Симеонъ Патевъ — 1 день;
 На г. Христо Мирски — 2 дена;
 На г. Цоло Марковъ — 1 день;
 На г. Тодоръ Якимовъ — 1 день;
 На г. Александъръ Цанковъ — 1 день;
 На г. Иванъ Ангеловъ — 2 дена;
 На г. Станъ Ангеловъ — 1 день;
 На г. Александъръ Христовъ — 1 день;
 На г. Василь Димчевъ — 1 день;

На г. Али Мустафовъ — 4 дни;
 На г. Боянъ Петровъ Ангеловъ — 4 дни;
 На г. Ангелъ Томчевъ — 3 дни;
 На г. Сава Лоловъ — 3 дни;
 На г. Крумъ Кършовски — 4 дни;
 На г. Стефанъ Доброволски — 4 дни;
 На г. Димитъръ Тодоровъ — 3 дни;
 На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 4 дни, и
 На г. Димитъръ Христовъ — 4 дни.

Народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ моли да му се разреши двумесеченъ отпускъ по болестъ, считанъ отъ 20 ноемврий т. г. Представа медицинско свидетелство, изпратено отъ странство. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е заявление отъ харманлийския народенъ представителъ г. Георги Петровъ, министъръ на търговията, промишлеността и труда, съ което съобщава, че задържа мандата си отъ Харманлийската избирателна околия и се отказва отъ мандата си въ Софийската градска избирателна околия. Ще бжде повиканъ замѣстникътъ му отъ Софийската градска околия г. Стефанъ Ангеловъ Таковъ.

Постъпило е заявление отъ народния представителъ г. Димитъръ Гичевъ, министъръ на земледѣлието и държавнитѣ имоти, съ което съобщава, че запазва мандата си отъ Пловдивската селска избирателна колегия и се отказва отъ мандата си въ Пещерската избирателна колегия. Ще бжде повиканъ замѣстникътъ му отъ Пещерската колегия г. Борисъ Докумовъ.

Постъпило е питане отъ парламентарната група на Работническата партия, подписано отъ народнитѣ представители Христо Трайковъ, Стаматъ Ивановъ и Алекси Мартуковъ, къмъ г. министъръ-председателя, министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията, относно плащанитѣ отъ България репарации.

Това питане ще бжде съобщено на г. министъръ-председателя, за да отговори.

Постъпило е заявление отъ бюрото на работническата парламентарна група, подписано отъ народнитѣ представители Андрей Пеневъ, Петко Стоевъ и Костадинъ Русиновъ, до бюрото на Камарата, относително изключването на 27 ноемврий т. г. на всички присѣстващи отъ парламентарната група на Работническата партия. Искать ревизия на решението за изключване на групата, въ смисълъ да бжде то отменено.

Бюрото на Камарата ще се занимае съ този въпросъ. Съобщавамъ на Събранието, че сж постъпили:

Отъ Министерството на войната — законопроектъ за признаване офицерскитѣ събрания за юридически лица. (Вж. прил. Т. I, № 11)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за запазване на построенихъ триангулаци и нивелаци знаци изъ царството отъ Географическия институтъ при Министерството на войната. (Вж. прил. Т. I, № 12)

Отъ Министерството на финанситѣ — законопроектъ за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 13)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за сключване бюджета за 1927/1928 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 14)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за сключване бюджета за 1928/1929 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 15)

Тия законопроекти ще се раздадатъ на г. г. народнитѣ представители и ще се поставятъ на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ: **първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата — продължение разискванията.**

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Дуковъ.

И. Дуковъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, който г. министърътъ на финанситѣ е внесълъ за разглеждане тукъ, се цели да се облекчи положението на лозаритѣ. Лозарството въ миналото е било най-добриятъ поминъкъ, едно приятно занаятие за всички, единъ поминъкъ много лесенъ. Днесъ е обратното. До преди 1897 г. въ България е имало 1.150.000 декара лозя съ едно срѣдно годишно производство надъ 200 милиона литри вино при едно население надъ 3 милиона жители. Цѣлото това производство на вино тогава е било пласирано, имало е пазаръ за него, въпрѣки че населението е било по-малко и въпрѣки че сме имали по-големо производство, отколкото днесъ. Следъ 1900 г., когато въ България се е появила фи-

локсерата и лозята сж били унищожени, вижото е било измѣстено на пазара отъ продуктитѣ на спиритнитѣ, биренитѣ и оцетнитѣ индустрии. И ние виждаме да се приготвя конякъ, ликьори, мастика и други спиртни произведения отъ меласовъ спиртъ.

Г. г. народни представители! Кризата въ лозарството у насъ не е отъ днесъ. Тя започва отъ 1926 г., когато имаме едно свръхпроизводство на вино. Демократическиятъ сговоръ, който тогава управляваше страната, не се замисли какъ да се подобри, какъ да се облекчи поминъкътъ на лозаритѣ. Презъ 1926 г. имаме малък износъ на вино, който настрѣдчи до такава степенъ лозаритѣ, че следъ 1926 г. въ България се посадиха толкова лозя, колкото имаше до преди 1926 г. Вследствие на това у насъ настѣпи свръхпроизводство на вино, което не можеше да се пласира. Демократическиятъ сговоръ презъ 1926/1927 г., вмѣсто да улесни пазара на виното, измѣни закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, като забрани изваряването въ ракии на вината, които не можеха да се консомиратъ. За да се извари единъ литъръ вино на виненъ дестилатъ, плащаше се 270 л. допълнителенъ акцизъ, 75 ст. обикновенъ акцизъ, 60 ст. общински налогъ и се събираше 405 л. на литъръ. По този начинъ фактически се забраняваше да се изваряватъ непласиранитѣ вина на спиртъ.

Лозарството въ България е въ голѣма криза. Както казахъ по-рано, въ България въ 1897 г. сме имали 1.150.000 декара лозя, а днесъ имаме 853.000 декара. Въ миналото се е пласирало цѣлото производство на вино. Днесъ на стопанитѣ, които обработватъ тия 853.000 декари лозя, сж чуждни 12.000.000 надници по 60 л. равно на 720.000.000 л. Отъ тия лозя въ България се произвеждатъ 400—500 милиона килограма грозде, което въ Северна България се продава по 150 л. килограмътъ. Тѣй че днесъ имаме приходъ отъ цѣлото лозарство къмъ 600 милиона лева, а разходъ — 720.000.000 л.; значи загубата на българското лозарство е между 150—200 милиона лева. Всѣки търговецъ, всѣки стопанинъ, всѣки гражданинъ, като вложи въ своето предприятие известенъ капиталъ, разчита на една съсна печалба, която е обикновено 10%. А въ лозарството имаме 13 милиарда лева вложенъ капиталъ, плусъ единъ милиардъ вложенъ въ сѣдове, нуждни на лозаритѣ, значи 14 милиарда лева; значи би трѣбвало да се получи една печалба отъ единъ милиардъ и 400 милиона лева. А какво получаваме? Получаваме 50% отъ това, което трѣбва да получимъ.

Още презъ 1900 г. държавата се е замислила и е открила на много мѣста въ България разсадници, давала е субсидии, за да може да се подкрепи новото лозарство. Въ това време сж се развили тия индустрии, които сж измѣстили пазара на виното. Лозаритѣ работятъ своитѣ лозя, защото, първо, лозовата култура е дългогодишна, второ, въ нея пласиратъ работнитѣ ржце на своитѣ семейства и трето, защото лозаритѣ не могатъ да си правятъ своитѣ смѣтки, както ги правятъ другитѣ съсловия въ България — търговци, спиртовари, бирени, оцетни фабриканти и др. Най-после, лозаритѣ вѣрватъ, че все има нѣкой горе, че има хора въ Народното събрание, които мислятъ за тѣхъ, които мислятъ да имъ облекчатъ положението въ днешното тежко време. Лозаритѣ се намиратъ въ една голѣма криза въ България. Тѣхното положение е най-тежко, защото днесъ въ България гроздето — свидетели сме — се продава на пазара по единъ левъ килограмътъ, а за единъ килограмъ вино се плаща единъ левъ акцизъ и единъ левъ превозъ на килограмъ, докато дойде виното до консомативнитѣ центрове — София или другитѣ градове.

Г. г. народни представители! Само съ намаление акциза на виното и джибритъ — който е много голѣмъ и който апелираме да бжде намаленъ — нѣма да се постигне облекчение на лозаритѣ. Лозаритѣ ще получатъ облекчение само тогава, когато се намѣри пласментъ на тѣхнитѣ вина и ракии. Защото, г-да, и да се премахне акцизътъ върху виното и джибритъ, да се премахнатъ и другитѣ тежоби, които сж въ товаръ на лозаритѣ, щомъ не може да се намѣри пазаръ на виното, лозаритѣ не могатъ да почувствуватъ облекчение и кризата между лозаритѣ пакъ ще си остане.

Лозарското съсловие е въ конфликтъ съ три индустрии. Или тия три индустрии трѣбва да съществуватъ и лозаритѣ да умратъ или най-малко да бждатъ въ тежко положение, или лозаритѣ трѣбва да живѣятъ и покрай тѣхъ да живѣятъ и тия три индустрии. Разликата между тия индустрии и лозарството е тази, че докато лозаритѣ претендиратъ само за хлѣбъ, само за прехрана, да могатъ да преживѣятъ, тия индустрии, въ които сж вложени голѣми капитални на акционери, преследватъ реализирането на го-

лѣми печалби, искатъ да печелятъ 100% върху вложени капиталъ.

Въ България, г-да, има пет бирени фабрики, въ които сѣ вложили 48 милиона капиталъ, вече отдавна амортизиранъ. Въ тѣхъ работятъ 220 работници и се заплащатъ 2 милиона лева за надници. Отъ биренитѣ фабрики държавата получава въ видъ на акцизъ и на общински налогъ около 35 милиона лева. Този доходъ тѣ даватъ на държавата. А какво даватъ за народното стопанство? Тѣ купуватъ отъ производителитѣ житари $1\frac{1}{2}$ милиона кгр. ечемикъ, който заплащатъ по два лева; значи, даватъ за народното стопанство 3 милиона лева — една нечувствителна сума.

За спиртнитѣ фабрики. Въ България има четири спиртни фабрики, въ които сѣ вложени около 25 милиона лева капиталъ; въ тия четири фабрики работятъ 42 работника, чиято работа възлиза на 12.000 надници, за които се плаща 400.000 л. годишно. Спиртнитѣ фабрики даватъ на държавата нѣкакви си 18 милиона лева акцизъ и общински налогъ. Какво принасятъ тия фабрики? Принасятъ само това, че взиматъ меласата, която остава отъ захарнитѣ фабрики, и я преработватъ, когато тая меласа може да бѣде употребявана за храна на добитѣка, или да бѣде изнасяна навънъ.

Друга една индустрия, която прѣчи да се развива лозарството, това е спиртно-оцетната индустрия. Както казахъ по-рано, до 1897 г., до когато не бѣше се явила филоксерата, се приготвялаше оцетъ отъ вино. А днесъ въ лозарска България, когато имаме свръхпроизводство на вино, ние виждаме да се приготвяла оцетъ отъ спирт — когато оцетътъ, който се приготвяла отъ вино, е по-доброкачественъ и по-полезенъ за здравето на консоматоритѣ.

Какво сѣ спиртно-оцетнитѣ фабрики? Въ България има осем работилници, въ които сѣ вложени 20 милиона лева капиталъ, който отдавна е амортизиранъ. Тия осем работилници работятъ съ нѣкакви 32 работници; работата възлиза на 8.000 надници, за които се плащатъ 300.000 л. Тия работилници плащатъ на държавата само 1 милионъ лева общински налогъ, който се равнява на 40 ст. на литъръ спиртовъ оцетъ. Този акцизъ, който се равнява на 40 ст. на литъръ, казвамъ, само оцетява интереситѣ на държавата и интереситѣ на лозаритѣ. Тия спиртно-оцетни фабрики, при този малък акцизъ, получаватъ спирта по 22-65 л., когато оцетътъ може да се приготвяла отъ вино. По този начинъ ще може въ България да се пласира частъ отъ виното.

Ние, лозаритѣ, препоръчваме да се повиши акцизътъ на бирата съ 3 л. на литъръ; да се повиши сѣщо съ 5 л. златни акцизътъ на спирта, който се дава на оцетнитѣ фабрики и на парфюмерийнитѣ фабрики, защото за 3 години българската държава е била оцетена съ 12 милиона лева, като се е давалъ на три малки фабрики спиртъ съ намаленъ акцизъ за одеколонъ. Ние лозаритѣ искаме да се повиши съ 5 л. както акцизътъ на спирта, преработванъ отъ спиртно-оцетнитѣ фабрики, така сѣщо и акцизътъ на спирта, употребяванъ отъ парфюмерийнитѣ.

Министъръ С. Стефановъ: На парфюмерийнитѣ — пълненъ акцизъ.

И. Дуковъ (з): Да. По такъвъ начинъ въ България ще се консумира 10 милиона литра виненъ оцетъ, който до сега се приготвялаше отъ спиртъ. Щомъ като се направи това повишение на акциза на спирта, оцетнитѣ фабрики веднага ще приспособятъ своитѣ инсталации така, че да приготвяватъ оцетъ отъ вино, както е било въ миналото. По такъвъ начинъ ще се пласиратъ 10 милиона литра вино.

Другъ единъ начинъ за излизане отъ това положение е въвеждане употребата на безалкохолното вино. Дълги спорове се водиха по това. Тази година можеше да се консумира много безалкохолно вино, но намѣриха се хора, като началникътъ на химическия отдѣлъ при Дирекцията на народното здраве, Илия Цоневъ, който съ злонамѣрена целъ, умишлено, фалшифицира известни решения на химическия съветъ и не позволи преди гроздоберъ да се прѣсѣкатъ сладки вина съ натриевъ бензоатъ. Ако се направѣше това, отъ пазара въ България щѣха да се извадятъ най-малко 20 милиона литри вино, което можеше да се консумира като безалкохолно вино.

Ето защо ние, лозаритѣ, препоръчваме безалкохолното вино, което не съдържа никакъвъ алкохолъ, да се освобождава отъ всѣкакъвъ акцизъ, като съ наредба се заставятъ всички кръчмари, всички ресторанти, кафенета, сладкарници, и бозаджийници да продаватъ безалкохолно вино. По такъвъ начинъ ще се извадятъ отъ пазара 20 милиона

литри вино. Въ България може да се консумиратъ надъ 100 милиона литри вино, а днесъ ние имаме едно свръхпроизводство на вино надъ 250 милиона литри. За това свръхпроизводство трѣбва да се намѣри пазаръ.

Друго едно отъ срѣдствата за подпомагане на лозарството е изваряването на вината въ виненъ дестилатъ. Въ България има около 48 дестилатори. Ако имъ се поставятъ контролни апарати и ако се позволи да се изваряватъ въ тѣхъ вината, които не могатъ да се консумиратъ, не може да се продадатъ и които възлизатъ къмъ 100 милиона литри, при единъ по-низъкъ акцизъ и общински налогъ, който да бѣде 40 стотинки, ще може да се намѣри единъ по-голямъ пласментъ за тия вина. Днесъ ставатъ много контрабанди въ спиртнитѣ и оцетни фабрики. Много оцетни фабрики взематъ спиртъ за оцетъ и безъ да го приготвятъ на оцетъ, продаватъ го на много низки цени. По тоя начинъ най-големото зло, най-големото нещастие за лозаритѣ днесъ се явяватъ оцетнитѣ и спиртни фабрики, презъ които минава спиртътъ и които продаватъ тоя спиртъ на низки цени, като съ това конкуриратъ винения дестилатъ и всички ракии. По такъвъ начинъ тия фабрики оцетяватъ много интереситѣ на лозаритѣ.

Лозаритѣ днесъ плащатъ най-големитѣ данѣци на държавата. Презъ 1927/1928 г. лозаритѣ сѣ платили акцизъ и общински налогъ върху вината и акцизъ и общински налогъ върху джибритъ надъ 190 милиона; платили сѣ надъ 80 милиона лева поземеленъ данѣкъ; платили сѣ надъ 50 милиона лева общински врѣхнини — пѣждарщина на общинитѣ — или общо, заедно съ акциза, лозаритѣ сѣ платили надъ 320 милиона лева данѣкъ на държавата за една година. Освенъ това тѣ сѣ платили надъ 50-60 милиона лева акцизъ върху другитѣ ракии. Така че най-големъ доходъ сѣ донасяли и могатъ да донасятъ на държавата лозаритѣ. Тамъ, където сѣ посадени лозя, това е предимно бедна почва, върху която не вирѣятъ други земеделски култури.

Искането на лозаритѣ е да се сключатъ търговски договори за износъ на грозде. Даже и много други сѣ препоръчвали да се засили износътъ на гроздето и заявяватъ, че лозаритѣ сѣ били на погрѣшенъ пѣтъ, като сѣ отивали да посадятъ само сортове, които даватъ грозде годно за вино, а не и такива, които даватъ грозде за износъ. Отъ две-три години се прави износъ на грозде отъ България, но ние нѣмаме уредени транзитни отношения съ Югославия — което най-много прѣчеше. Много наши вагони биваха задържани на Софийската гара и на самата граница и не можеха да бѣдатъ експортирани. Ние и сега нѣмаме достатъчно вагони, които да могатъ да бѣдатъ приспособени за изнасяне на грозде. Ако имаме такива, можеше да се изнесе едно по-големо количество грозде. Азъ, като лозаръ отъ единъ голѣмъ лозарски центъръ въ България — Сухиндолъ — знамъ, че е ставало нужда отъ такива вагони, които да могатъ да се приспособяватъ за износъ на грозде. И тѣхното приспособяване трѣбва да бѣде малко по-особено, защото на всѣки такива два-три вагона трѣбва да има спирачка. Гроздето трѣбва да бѣде изнасяно въ специални вагони, за да не се поврежда.

Правителството трѣбва да сключи търговски договори съ Полша, Чехославия, та по този начинъ да могатъ да се изнасятъ въ чужбина 10—15 милиона литра вино; като вземаме тѣхни стоки, за смѣтка на това тѣ да взематъ наши вина и по такъвъ начинъ да се облекчи положението на лозаритѣ.

Лозаритѣ препоръчватъ да се не отпуска спиртъ съ намаленъ акцизъ било за одеколонъ, било за оцетъ. Миналата година ние имаме случаи, когато лозаритѣ бѣха оставени безъ синь камѣкъ и трѣбваше да си купуватъ такъвъ по 30-40 л. килограмътъ. Днесъ препоръчваме да се закупи отъ Земледѣлската банка синь камѣкъ за нуждитъ на лозаритѣ, за да можемъ да имаме по-евтинъ, подостъпенъ синь камѣкъ и да не ходимъ, както миналата година, да го търсимъ навсѣкжде и да даваме баснословни цени.

Г. г. народни представители! Лозаритѣ се намиратъ въ едно много тежко положение и народното представителство трѣбва по-сериозно да се замисли по тоя въпросъ. Въ 8-годишното управление на Демократическия сговоръ лозарското съсловие бѣ поставено въ една много голѣма мизерия. Днесъ лозарството въ България се намира въ една много остра криза. Лозаритѣ сѣ изпаднали въ тежки и непоносими задължения. Всѣки лозаръ, колкото повече декари лозя има, толкова по-големи задължения има. Има случаи лозари да не могатъ да продадатъ своитѣ вина и да бѣдатъ екзекутирани отъ бирницитѣ. Все още вѣрвамъ да не се допустне да имаме случаи като този въ Франция, където въ 1907 г. лозаритѣ сѣ отишли дотамъ, че сѣ изпочупили куминитѣ на спиртнитѣ, биренитѣ и оцетнитѣ

фабрики. Въ Франция само по такъв начин сж могли да разберат тежкото положение на лозаритѣ.

Азъ правя следното предложение:

1. Къмъ § 1 предлагамъ: въ връзка съ чл. 2 п. 5, забележката да се измѣни така: „Вино отъ прѣсно грозде реколта 1931 г. — не се облага съ акцизъ; каша отъ джибри (пращини), изцедени отъ мѣстѣта, реколта 1931 г. — се облага съ 40 ст. акцизъ на литъръ въ банкноти; каша отъ зимни сливи, реколта 1931 г. — съ 40 ст. акцизъ въ банкноти, и каша отъ вино, реколти 1930 и 1931 г. — съ 40 ст. акцизъ на литъръ въ банкноти, при рандеманъ 10 градуса алкохолъ отъ литъръ вино.

2. Следъ § 3 да се измѣни забележката, както следва: „Концентрираната гроздова мѣстъ се освобождава отъ акцизъ и общински налогъ“.

3. Следъ § 3 следва новъ § 4: „П. 7 на чл. 2 се измѣни така: пиво мѣстно и иностранно — съ 40 ст. златни на литъръ.

4. Забележка къмъ § 4 на законопроекта: „Спиртътъ за приготвяне на оцетъ се облага съ 5 л. златни на литъръ, а така сжщо и спиртътъ за други индустриални цели — съ 5 л. златни на литъръ“.

5. Къмъ последната забележка се прибавя нова алинея: „Всичкиятъ фабриченъ спиртъ налице въ спиртовитѣ фабрики, спиртно-оцетнитѣ фабрики, както и всичкиятъ спиртовъ оцетъ се дооблагатъ на базата на настоящето измѣнение на закона“.

6. Къмъ сжщата забележка се прибавя втора алинея: „Малцовиятъ оцетъ се облага като спиртовия оцетъ“.

7. Къмъ сжщата забележка се прибавя трета алинея: „Намиращиятъ се налице фабриченъ спиртъ въ парфюмерийнитѣ работилници, както наличнитѣ парфюми и одеколони се дооблагатъ на базата на настоящето измѣнение на закона“.

8. § § 7 и 8 на законопроекта се изхвърлятъ.

9. Забележката къмъ § 10 да важи за таблици IV и VI на закона.

10. Къмъ таблица VI се прибавя нова забележка трета: „Модерни казани съ прекжснато и непрекжснато действие, които произвеждатъ ракии съ крепкостъ надъ 60 градуса, не се допускатъ въ непроизводителни лозарски и овошарски центрове, като София и др.“.

11. § 3, който третира п. 9 на чл. 2, се измѣни така: „Захаръ, цвеклова, трѣстена, гликоза и други видове, като гроздова, малтоза, маноза, галактоза и др. такива съ състава на трѣстената или гроздовата захаръ — съ 50 ст. златни на килограмъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтко Таслаковъ.

Ц. Таслаковъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предложениятъ днесъ законопроектъ не е сложенъ на разглеждане като законопроектъ за по-дълго време, а съ цель за събиране сумитѣ по акциза отъ изваряване ракии, отъ тоя на вината и на ракии отъ пращини и джибри, и то само за реколтата 1931 г.

Но азъ мисля, че това, което ние днесъ ще направимъ, като поставимъ единъ принципъ, едно начало въ законопроекта, ще ни послужи за въ бъдеще, ще го имаме предъ видъ и ще го прокараме въ бъдещия законъ за акцизитѣ.

Ето защо е необходимо да разгледаме днесъ внесенния законопроектъ по-внимателно, за да можемъ да си обяснимъ всички страни на тоя прословутъ данъкъ, на тоя „аксъзъ“ въ България и за да можемъ да създадемъ една наредба, която да не тежи толкова много върху населението, да не предизвиква толкова много негодувание и да не създава възможностъ на чиновничеството по събиране на тоя „аксъзъ“, на акцизнитѣ власти изобщо да си служатъ съ тоя законопроектъ, който ще стане законъ, за съвсемъ други цели, а не за събиране известни данъци като приходи по бюджета.

Тоя данъкъ, споредъ досегашнитѣ наредби, не е билъ толкова много тежкъ поради голѣмината на сумата, която се събира отъ производителя, колкото поради формалноститѣ както по облагането, така и по събирането му и поради мѣрнитѣ за избѣгване контрабандата — всички ония преследвания, които сж наредени по единъ начинъ, да не го нарека мошенически, но близкъ до мошенически.

Преди всичко тоя данъкъ е твърде тежкъ. Ако вземемъ предъ видъ акциза, който се налага върху лѣтнитѣ плодове и сливитѣ, особено върху виното, ще дойдемъ до заключение, че стойността на цѣлото производство почти се взема за тоя данъкъ и дори не достига. Тѣй, напр., виното се продаваше тая година по 1-60, до 1-80 л. кгр. Не

ще съмнение, че по-нататкъ, когато се вари ракия отъ джибритѣ, върху тия джибри пакъ ще се събира, а всичко на килограмъ става 1-80 л. акцизъ. Какво остава за производителя, всѣки може да види.

И върху материалитѣ, отъ които се вари ракия, особено върху сливитѣ, както и върху всички лѣтни плодове, се налага акцизъ по 100 л. на всѣки 100 литри каша отъ сливи или други плодове. Заедно съ 40 л. общински налози, ставатъ 140 л. Докато ракията се продаваше отъ 85 ст. до 1 л., даже до 1.20 л. градусътъ, тоя данъкъ можеше да бѣде оправданъ. Но презъ последнитѣ 2—3 години, особено презъ последната 1931 г., когато градусъ ракия на литъръ се продава максимумъ до 50 ст., тоя данъкъ е почти двойно по-голѣмъ отъ стойността на самото производство. Ето защо имаме една голѣма контрабанда, която се извършва както отъ производителитѣ, така и отъ търговцитѣ на спиртни питиета.

Ние имаме такива случаи. Когато отиватъ да изписватъ материалитѣ, отъ които се вари ракия, акцизнитѣ и другитѣ членове на комисията, за да се покажатъ много добри и приятни на населението, не изписватъ точно материалитѣ. Дори когато стопанинътъ казва: „Въ този сѣдъ има 1.000 литри материалъ“, акцизниятъ самъ казва: „А, не може да има 1.000 литри; има 600, 700 литри най-много, ще ви пишемъ 650 литри“. И стопанинътъ чувствуваше, че тукъ има нѣщо, но нали се пише по-малко, той дава съгласието си и казва: „Пиши колкото знаешъ“. Но акцизниятъ знае добре кжде какво се пише и че при изчислениято на произведената ракия, материалътъ ще даде много повече рандеманъ. Отъ това ще се намѣри кой е контрабандиралъ — държи смѣтка за това. Но населението е благодарно: кокошки се колятъ, вечеръ въ кръчмитѣ ставатъ гуляи и всички си казватъ: „Е, тая година добре минахме съ акцизнитѣ. А бе днешното правителство било добро. Не ни изписа всичкитѣ материали както трѣбваше, то ни опрощава предварително данъци“. А по-нататкъ, когато нѣкой събрка спрямо властимеющитѣ, или оскърби въ нѣщо акцизнитѣ, или пъкъ се е оставило да бѣде подведено отъ ония, които предварително сж си направили смѣтка да допускатъ тая контрабанда, за да иматъ възможностъ подире да я ловятъ и да се ползватъ отъ процента на глобата — тогава вече захваща да пише деге въ майка. Има такива случаи дори, че когато акцизниятъ отиде по ревизия да прегледа ракията, която има въ мазата, произведена отъ изписанитѣ материали, понеже рандеманътъ е опредѣленъ отъ закона — знае се какво количество и колко градуса ракия излиза отъ сто литри материалъ — като се намѣри повече, отколкото е опредѣлено за обикновенъ рандеманъ, останалото количество се счита за контрабанда, съставятъ се актове, налагатъ се голѣми глоби. И тогава и ракията, и сѣдоветѣ, дори и кжщата и плевникътъ му се продаватъ отъ сѣдния-изпълнител за събиране глобата. Това положение е дори такова, че то дава възможностъ на една власт — която и да е била тя — когато дойде време да прави избори, да пусне тогава акцизнитѣ да правятъ ревизия и да печели глосове. Има единъ такъвъ случай. Акцизниятъ си дара коня на търговецъ. Търговецътъ е отъ голѣмцитѣ — властимеющитѣ. Той е насоченъ отъ акцизия и знае кжде има контрабанда. Като стигне до посочения производителъ, пита го: „Бай Иване, имашъ ли ракия за продажъ?“ — „Да, имамъ, нали знаешъ, че съмъ производителъ“. — „Е, колко искашъ — 30 стотинки?“ — „Искамъ 60—65 стотинки за градусъ — колкото върви“. — „А, 30 стотинки ще я дадешъ“, казва търговецътъ. — „Какъ ще я дамъ 30 стотинки, когато само дървата, съ които съмъ я варилъ, нѣма да се платятъ?“ — „Ще я дадешъ, казва, защото азъ съмъ дошелъ да те спасявамъ: акцизниятъ чака — не виждашъ ли, че конятъ на акцизия е подъ мене?“ И човѣкътъ какво ще прави — дава ракията, за да не бѣде после взета и другата, която не е продадъ. Тоя случай не е единъ единственъ; такива случаи сж много. И когато азъ пътувахъ по агитация, седнахъ около мене търговчета на ракия и се разговарятъ: „А бе, какъ я купувашъ оная, кравата“. — „Е, 30 до 35—37 стотинки максимумъ“. — „А, ти си лудъ; азъ не давамъ толкова; азъ давамъ най-много 30—32 стотинки“. — Водитъ си тоя разговоръ, безъ да предполагатъ, че нѣкой може да ги слуша. Азъ ги питамъ: да не е оная, некрѣстената? — „Да, казватъ, тя е“. — Казахъ имъ: азъ разбрахъ какъ я купувате, но какъ я показвате за продажъ? — „Тамъ, казватъ, си има друга дававера“. — Сега ще ви я кажа каква е тя, г. г. народни представители.

Когато се пренася ракията, дава се единъ пжтенъ листъ, въ който се посочва известенъ срокъ за пренасянето. Напр., за да се занесе ракията отъ селото до града, дава

се срокъ два дена. Търговецът, обаче, пренася ракията съ камсионъ по два-три пъти на денъ все съ единъ и същи пржтен листъ. Ако се касае за София, дава се 10 дена срокъ.

Т. Бончевъ (д. ср): Не само отъ производителитъ, а и отъ спиртни фабрики се изнася съ камииони.

Ц. Таслаковъ (д): Все същото е. Азъ говоря за Тетевенско, Троянско, Еленско, за балканскитъ околии, където нѣма спиртни фабрики. — Казахъ, ако се касае за София, даватъ му 10 дена срокъ. За тѣзи 10 дена той прекарва 3 пъти камсионъ по 5 хиляди килограма ракия, а този, който я купува въ София, я продава на дамаджани, има си кръчми и т. н. Така че контрабандата е голѣма.

Кой печели и кой губи отъ всичко това? На първа рѣка, губи производителитъ, защото не може да продаде стоката си на оная цена, на която я продаватъ ония, които контрабандиратъ; на втора рѣка, губи държавата, защото тя не събира акцизъ отъ контрабандираната стока; на трета рѣка, губи почтениятъ търговецъ, който нѣма възможност да взема подъ наемъ коня на акцизния и съ него да отива по къщитъ да събира ракия направо отъ производителитъ. Азъ мисля, че въ една колко годѣ благоустроена страна не трѣбва да се търпи и да се покровителствува отъ единъ данъченъ законъ такова едно положение. Вѣрно е, че настоящиятъ законопроектъ не е стигналъ до тамъ, да изключи всички възможности за контрабанда, но азъ мисля, че законопроектътъ, като отиде въ комисията, ще се поправи още нѣщо и все ще се достигне до нѣщо по-добро. Азъ имамъ при себе си статистически данни, отъ които ще останемъ изумени, ако се вгледаме по-внимателно въ тѣхъ. До преди да се измѣни законътъ често пъти се продаваха цѣли къщи, цѣли имоти за една глоба, наложена по закона за акцизитъ за контрабанда на ракия. Тѣзи случаи малко понамалѣха сега.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Щомъ може съ едно постановление да се налагатъ глоби по 300 хиляди лева, разбира се!

Ц. Таслаковъ (д): Така е, има постановления за 300, за 400 хиляди до 1 милионъ лева, които крайно съсипватъ и производители, и търговци. А единъ пътъ контрабандата почната, тя става вече стръвъ и всѣки почва да иска да контрабандира. Контрабандира производителитъ, защото данъкътъ му е много високъ и не може да го плаща. Ако декларира всичкитъ си материали, които ги има, нѣма да може да плати данъцитъ си и той гледа да контрабандира. Търговецътъ-спекулантъ също търси контрабанда. И затова ние виждаме тази действителностъ, за която говоримъ тукъ.

Какво трѣбва да се направи въ законопроекта, който разглеждаме сега, за да се избегне това, което слушаме тукъ и което ще слушаме още, ако излѣзатъ и други да говорятъ? Азъ мисля, че единъ данъкъ трѣбва, преди всичко, да бѣде поносимъ, да бѣде съответенъ на стойността на оня обектъ, върху който се налага. Едно време, когато българскиятъ народъ бѣше подъ турско робство, първата причина, която накара българското население да възнегодува противъ турската държава, противъ турската властъ, бѣше десетъкътъ, ондрукътъ, както го наричаха. Противъ него ропташе българското население; оттамъ се почна това негодувание противъ турскитъ власти, което създаде по-нататъкъ голѣмото бунтарство и доведе до освобождението на България. А я погледнете, дали това е десетъкъ, който се налага върху сливовитъ материали, отъ които се вари ракия? За сто литри сливова каша производителитъ плаща 100 л. държавенъ данъкъ и 35 до 40 л. общински налози, такси и берии, та ставатъ 140 л. кръгло. А и самата градина, въ която сѣ засадени сливитъ, има отдѣленъ поземеленъ налогъ. Какво ще изкара производителитъ отъ 100 кгр. кашенъ материалъ, колко ракия ще извади? Може да извади максимумъ 20 литри хубава стока, която да излѣзе на пазара. Тя не може да плати нито труда на производителитъ, нито материалитъ му, нито данъцитъ му. И затова той е принуденъ да търси срѣдство, да може да плати колкото се може по-малко. Отъ това се явява и голѣмата контрабанда.

Както казахъ, загубитъ сѣ всестранни. Всички ония, които пипатъ тоя обектъ, губятъ: и производителитъ, и търговецътъ, и държавата, и т. н. Затова въ проекта е направено едно доста голѣмо намаление, но, споредъ мене, то е недостатъчно — трѣбва да се слѣзе още малко по-надолу. Опредѣлено е да се плати за виното 40 ст.

акцизъ на литъръ, за кашата отъ джибри (пращини), изцедени отъ мъстѣта — 60 ст. акцизъ на литъръ, за кашата отъ зимни сливи — 60 ст. акцизъ на литъръ. Вѣрно е, че на виното процентно е намалено малко повече — § 1, забележката му — отколкото на материали, отъ които се вари ракия. Но също тѣй е вѣрно, че акцизътъ на виното, въобще на материалитъ отъ гроздето, трѣбва, и има възможностъ за това, да се намали още малко, както трѣбва да се намали и на сливовитъ материали, отъ които се вари ракия, като се прибавятъ къмъ тѣхъ и лѣтнитъ овоци, защото въ закона е казано само „каша отъ зимни сливи“. Кашата не става само отъ зимни сливи. Има и лѣтни сливи, джанки, както ги казватъ, има круши, ябълки и др. овоци, отъ които може да се вари и се вари ракия. И тѣхъ трѣбва да обеме законътъ.

Азъ бихъ молилъ и предлагамъ акцизътъ върху кашата, отъ която се вари ракия, вмѣсто 60 стотинки да бѣде 40 стотинки на литъръ. Защото 40 стотинки за държавата и 40 стотинки за общината, ставатъ 80 стотинки, а това не е малко, то е твърде много. Вѣрвамъ, че между васъ се намиратъ мнозина, които се занимаватъ както съ производство на грозде — и на вино, следователно — така и съ варене на ракия отъ сливи и други овоцни материали. Едва ли ще има отъ балканското население нѣкой, който да не се е занимавалъ съ варенето на ракия отъ сливи, или нѣкой отъ полскитъ села, който да не е ималъ баремъ едно парче лозе и да не знае какво му струва всичко това. И азъ мисля, че нѣма никакво препятствие тукъ, за да се съгласимъ да трѣгнемъ въ пѣтя, въ който съ този законопроектъ ни завежда самиятъ финансовъ министъръ. Той самъ съзнава, че трѣбва да стане намаление на акциза върху материалитъ, отъ които се вари вино или ракия, и ни е далъ възможностъ да обсъдимъ въпроса добре, за да можемъ да постигнемъ едно начало: производителитъ да взема всичко онова, което му се слѣдва като доходъ, да не бѣде обременяванъ съ такъвъ тежъкъ облогъ, държавенъ и общински, но и държавата да взема своето. Азъ съмъ убеденъ, че ако направимъ това намаление, за което говорихъ сега тукъ, ние ще съберемъ повече дори, отколкото сме събирали досега, отъ този акцизъ при високитъ такси. Защо? Защото нѣма какво да подбужда производителитъ да крие отъ държавата, нѣма какво да го подбужда да се излага на преследвания, на съставяне на актове и налагане на глоби. Ще се пресѣче този пътъ веднѣжъ завинаги. Всѣки ще си плаща, защото ще вижда, че не му се взема залъкътъ отъ устата, че обектътъ се облага съ толкозъ данъкъ, колкото е поносимъ, справедливъ и колкото може да се плати. Това едно.

Второ, трѣбва да се остави нѣщо повече на производителитъ на вино и на ракия и на семействата имъ за собствено употребление. Вие го знаете, нѣма защо азъ да ви го казвамъ тукъ: ядъ ли ти е дошло, загуба ли си претърпѣлъ, смъртъ ли — чашка ракия или винце; съ чашка се почва, съ чашка се свършва. Веселие ли ти е дошло, сватба ли, кръщение ли, добъръ пазарлъкъ ли, избори ли сте спечелили или пъкъ сте загубили (Оживлене) — пакъ се взема чашката. Тѣй че въ стопанството трѣбва да има едно количество, което да не се облага. А онова, което го приемъ по кръчмитъ, то и тѣй ще бѣде обложено.

Т. Тонковъ (з): Хиляда килограма да не се облагатъ.

Ц. Таслаковъ (д): Азъ не предлагамъ 1.000 кгр.; азъ предлагамъ по-малко, поне толкозъ ракия, колкото се добива отъ 500—600 литри каша. И да се остави, вмѣсто 150 литри вино, както е казано въ досегашния законъ, поне 250 литри. Азъ помня много добре, че като бѣхъ малъкъ, дойдоха турски юшурджии съ бѣли чалми, голѣми хора, сѣкашъ сега ги гледамъ, да описватъ вино, ракия, да четатъ стърковетъ на пипера, да видятъ всичко, каквото има въ къщи. Като влѣзоха въ мазето, попитаха: колко събира това буре? Баща ми имъ каза: толкозъ ракия, толкозъ вино. — „А бе“, казватъ, „вие сте българии; като има кръщение или сватба, нѣма да остане за васъ да пиете“. А то не бѣше толкова малко, защото бурето, което бѣше съ ракия, събираше около 300 литри, а онова, което бѣше съ вино, събираше повече отъ 500—600 литри. Та искамъ да кажа, че това го съзнавахъ дори и турцитъ, които ние ги считаме за чуждъ, потиснически народъ. И ние сега трѣбва да погледнемъ на нашия производител, както тѣ сѣ гледали на него.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Сега се освобождаватъ на денъ по три децилитри!

Ц. Таслаковъ (д): Колкото за причастие!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Колкото за кръщение!

Ц. Таслаковъ (д): По статистическите данни, които имаме, грамадни глоби се налагат въ това отношение, но събирането имъ е станало невъзможно. Защото, когато на единъ човѣкъ му се състави актъ, съ който му се налага глоба отъ 1.000—2.000 л. за материали, които му костватъ 4—5 хиляди лева, той ще я плати, но когато му се наложи глоба съ стотици хиляди лева за материали, които му костватъ 10 хиляди лева, той бърза да отчужди имота си и държавната власт не може да вземе нищо.

Ето защо азъ апелирамъ още единъ пътъ къмъ васъ да обърнете внимание на това положение и да намалимъ твърде значително този данѣкъ, за да се избавимъ отъ контрабандата.

Азъ нѣма да спра само тукъ. Формалноститѣ, които се изпълняватъ по този законъ и които сега сѣ много голѣми, ще бждатъ избѣгнати, когато изписването на материалитѣ, преди да се изваряватъ на ракия, става внимателно, отъ хора, избрани и почтени, на които да се дадатъ наставления, и да се предвидятъ тежки наказания за ония, които не изписватъ правилно материалитѣ въ единъ или въ другъ смисълъ или правятъ хатѣръ нѣкому, като му пишатъ по-малко или пишатъ по-много другиму. За такива да има тежки наказания. Освенъ това предвидениятъ рандеманъ до 6 градуса сливова ракия да се пише отъ 6 до 8 градуса. Защото има материали, които сѣ прости по качество и не могатъ да дадатъ ракия дори и 6 градуса, но има материали, които сѣ по-добри и даватъ ракия до 8 градуса. И когато дойде акцизниятъ да провѣрва какво има въ бурето, и намѣри ракия съ 2 градуса повече, той вече съставя актъ на този стопанинъ, който, безъ да е направилъ контрабанда, се излага на по-големи глоби и наказания.

Тия въпроси: за точното изписване на материалитѣ, за опредѣлянето на рандемана и за налагането твърде чувствителни глоби, придружени дори съ уволнения на акцизнитѣ органи, сѣ отъ голѣмо значение и азъ моля г. министра да се съгласи въ комисията да се предвидятъ и тия разпореджения въ законопроекта.

Ще премина и по-нататѣкъ, защото, както казахъ, днесъ ние трѣбва да туримъ една основа, която трѣбва да ни ръководи въ бждеще при събирането на данѣка отъ материалитѣ, отъ които се вари ракия, и отъ гроздето, което дава виното. Каквото и да правимъ, колкото и да се опазваме, все пакъ ще има контрабанда, когато се прави вино отъ гроздето и когато се изварява ракия отъ съответнитѣ материали. За да нѣма контрабанда, ние ще трѣбва да преминемъ къмъ друга система: да наложимъ този данѣкъ на декарѣ лозе, или на декарѣ овощна градина. Мнозина ще кажатъ — и го казватъ — че ако направимъ такова облагане, то ще бжде неточно, защото не всички декари даватъ еднакво количество производство. Сѣщото е и съ сливовитѣ, овощнитѣ градини. Не всѣка градина дава едно качество и еднакво количество плодове. Азъ мисля, че може да се постигне справедливостъ въ това облагане, като се вземе срѣдното число на онзи данѣкъ, който по досегашната система е събиранъ презъ последнитѣ десетъ години отъ лозята и отъ сливовитѣ градини. Защото не само че не всѣко лозе, не всѣка овощна градина дава еднакво количество плодове, но и не всѣка година има реколта — гроздова или овощна. Както казахъ, ще се вземе срѣдното число на досегашния данѣкъ за последнитѣ нѣколко години. А когато има безплодие, което се дължи на нѣкакво бедствие: градобитнина, голѣми бури, голѣмо наводнение, и това бедствие е повсемѣстно, тогава вече може да се пристѣпнѣ къмъ опрощаване на този данѣкъ. Но азъ мисля, че ако сложимъ този данѣкъ върху земята, върху която се сѣди лозето или се отглежда овощната градина, ние ще получимъ добри резултати. Всѣки овощаръ, който иска да се занимава съ овощарство, ще гледа овощната си градина много внимателно; той нѣма да допусне, както досега, засаждане на оскелявли дръвчета, прѣснати изъ буренаци и камѣнаци, засѣхнали, негледани както трѣбва, които не му даватъ онова производство, което биха му дали, ако той бѣше внимателенъ и засадѣше хубава градина, която да отглежда добре, споредъ научнитѣ наставления и практическитѣ познания. Въ такъвъ случай той ще има по-добри градини, които ще му даватъ по-добри плодове, по-добро производство. Сѣщото е и за лозята. Ония, които се занимаватъ съ обработване на лозя, нѣма да държатъ лозе само така, отъ любовъ къмъ лозарството, но ще гледатъ да направятъ своето лозе добро, производително и тогава ще бждатъ доволни отъ дохода му. А всичко онова, което е заклѣявало, което

не струва, ще бжде изкоренено и нѣма да бжде въ тежестъ на производителя.

Ще направя още една малка бележка. За изписването на материалитѣ, а тъй сѣщо и за изваряването, трѣбва да се опредѣлятъ срокове, които да се спазватъ строго. Защото, ако оставимъ въ този законъ сега облагането не върху декарѣ, а така, както е предвидено въ законопроекта, ще направимъ грѣшка. Ние правимъ това сега само за реколтата отъ 1931 г. И ако азъ казахъ нѣколко мисли за друга система, то е, за да се иматъ тѣ предъ видъ въ бждеще, да се размисли върху тѣхъ, за да бжде създаденъ единъ новъ законъ за този данѣкъ. Но сега, когато ще става изписването на материалитѣ, когато ще става изваряването имъ, ще трѣбва да има една ефикасна контрола, за да нѣма тая контрабанда, която досега сме виждали.

Презъ всичкото време, презъ което нѣма разрешение да бжде варенъ материалитѣ за ракия, трѣбва казанитѣ действително да бждатъ запечатани. И трѣбва да бжде запечатанъ не само капакътъ, както ставаше досега, но да бжде запечатанъ и самиятъ казанъ. За всички ония, които си позволяватъ да разпечататъ казана и да варятъ ракия било отъ овощия, било отъ джибиритѣ на виното или отъ самото вино, да има по-чувствителни наказания. Сроктѣ да бжде по-дълъгъ, така, напримѣръ: отъ 1 юлий до 15 декемврий, или до края на декемврий, а за виното срокътъ да бжде малко по-късенъ, напримѣръ, до м. априлѣ. По този начинъ ще може да се намали контрабандата, дори ще може да се дойде до положение да нѣмаме никаква контрабанда.

Би могло да се поставя малко по-иначе, отколкото сега се поставя, като се повикватъ отъ съседнитѣ или отъ други общини хора въ комисиятѣ, които ще изписватъ материалитѣ, отъ които се вари ракията. Когато изписватъ материалитѣ, приготвени за варенето на ракията, въ сѣщото време тѣ ще могатъ да провѣрятъ и ония ракии, които сѣ останали отъ миналата година. Тѣ ще могатъ да провѣрятъ старитѣ ракии, да ги нанесатъ на нова смѣтка, да се знае какво е изостанало отъ старитѣ ракии, за да не може да става смѣсване на нова ракия съ стара.

Ще кажа още едно нѣщо и ще слѣза отъ трибуната. Би трѣбвало да се опростотвори, доколкото е възможно, формалността при продажбата на ракията, особено отъ производителѣ, като не се издаватъ толкова много еталони. Да се издаде единъ кочанъ при общината и да има една контрола на акцизната власт и втора контрола тамъ, където се стоварва ракията. Това, обаче, трѣбва да става бързо и органитѣ на властѣта да бждатъ задължени по нѣкаквъ начинъ веднага да се намѣрятъ на мѣстото при приемането на ракията — като се има предъ видъ, че превозътъ сега вече не става само по желѣзницитѣ и съ волски кола, но става и съ автомобили и камиони — за да следятъ да не се злоупотрѣбва съ данѣка.

Ако слуша тукъ разискванията по тоя въпросъ нѣкой данѣкоплатецъ или производителъ, ще каже: „Гледай ги какви сѣ, гледатъ да не загубятъ данѣка“. Вѣрно е, че ако ние създадемъ единъ законъ, съ който не можемъ да съберемъ този данѣкъ, по-добре е да не тревожимъ никого и да изоставимъ този законъ съвършено. Не бива да налагаме данѣка по таквъ начинъ, щото голѣма частъ отъ производителитѣ да могатъ да се измѣкнатъ, а да плащатъ само ония, които често пъти ги кръщаваме съ думата „ахмаци“.

Като казвамъ тия думи, моля да не бжда претѣлкуванъ, че искамъ да обвинявамъ нѣкого въ миналото или че смѣтамъ, какво българскиятъ народъ е чакъ толкова невѣзпитанъ и развратенъ, щото да върши разбойничество при укриването на данѣка си. Казвамъ тия думи, за да можемъ да намѣримъ една система, единъ редъ, единъ размѣръ на данѣка, тѣрпимъ, възможенъ, справедливъ, за да не се оплаква производителѣт и да казва, че той работи само за да плаща данѣци на държавата. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството, отъ нѣкой отъ сговориститѣ и отъ националибералитѣ-обединени)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Глобитѣ сѣ страшни. Тукъ е предвидена 20.000 л. глоба. Ако се наложи такава глоба, отиде стопанството на производителя.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Бончевъ.

Т. Бончевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ ще трѣбва да почна оттамъ, дето онзи день свърши уважаемиятъ колега Адамъ Нейчевъ. Той, преди да свърши речта си, подчерта съ прискѣрбие, че когато се разглежда единъ законопроектъ, който дълбоко

засѣга интереситѣ на народа, на едно население, обгръщащо 100 хиляди стопанства. Тѣтѣ е празенъ. И действително, когато тукъ се дѣла единъ въпросъ, който засѣга едновременно и държавата и който поставя почитаемия министъръ на финанситѣ въ едно твърде деликатно положение, тѣтѣ е тукъ-тамъ осѣянъ съ депутати. Това го правимъ не отъ желание да хвърля упрѣкъ нѣкому въ центъра или отъ дѣснищата, защото трѣбва веднага да признаемъ, че и лѣвищата е почти опразднена.

Нѣкой отъ работниците: Селото засѣгатъ съ този законопроектъ.

Т. Бончевъ (д. ср): Тѣй или инакъ, този фактъ самъ по себе си влѣче последици, които, за добритѣ граждани на тая страна, трѣбва да бѣдатъ добре преценени, защото много пѣти, г. г. народни представители, малкитѣ камъчета, казватъ старитѣ хора, сѣ обгръщали колата.

Азъ съжалявамъ сѣщо тѣй, че мѣстото на министъра на земледѣлието е празно, че министърътъ на земледѣлието липсва, и то при разглеждане на законопроектъ, който засѣга хала на българскитѣ лозари и на българскитѣ вѣощари — една грамадна частъ отъ българското население най-много засегнато отъ закона за акцизитѣ.

Азъ считамъ сѣщо тѣй, че законопроектътъ, безспорно съ добра воля отъ страна на г. министъра на финанситѣ, твърде косяно се внася въ Народното събрание.

Т. Бошнаковъ (з): Все пакъ внесень, а на васъ хичъ не ви дойде на ума да го внесете.

Т. Бончевъ (д. ср): Ако той бѣше внесень преди гроздоберъ не, но ако почитаемиятъ министъръ на земледѣлието, представителътъ на Земледѣлската партия у насъ, бѣ пожелалъ отъ куртоазия, ако не отъ друго, да ми позволи да развия питането, което бѣхъ депозиралъ много дни преди гроздоберъ, тогава, уважаеми г. г. народни представители, азъ щѣхъ да бѣда доволенъ и по-малко слова бихъ казалъ сега по адресъ на законопроекта и по-много добрини щѣха да се извършатъ още тогава, отколкото днесъ, защото колкото и да е добра волята на вносителя на законопроекта, колкото и да е добра волята на цѣлото Народно събрание, отъ дѣснищата до лѣвищата, често пѣти времето отлетява и съ себе си отнася възможноститѣ. Трѣбва дебело да подчертая, че голѣма частъ отъ тия възможности отлетѣха, уважаеми г. г. народни представители. Ако бѣше ми се позволило да приказвамъ преди гроздоберъ за хала на българския лозаръ, засегнатъ отъ законопроекта, ние щѣхме да подхвърлимъ на обсъждане предъ Народното събрание, респективно на министъра на финанситѣ и министъра на земледѣлието, мисълта за производството на безалкохолно вино, което, наредъ съ виното, да стане народно питие и задължителенъ — отъ сладкарницата до бозаджийницата. Има много заведения готови да харчатъ чрезъ безалкохолното вино — смѣло ви заявявамъ това — половината отъ българското производство на вино. Моето питане тогава се прочете отъ председателя на Камарата, препрати се на министъра на земледѣлието, гроздоберътъ дойде, виното се налѣ, стана вино. Въ сѣщото туй време, подъ натиска на Лозарския съюзъ, министърътъ на вътрешнитѣ работи, тогава г. Мушановъ, въ съгласие съ решението на една конференция, станала, доколкото си спомнямъ, подъ негово председателство, решава да се позволи направата на безалкохолно вино посредствомъ пресичане съ натриевъ бензоатъ. Представителитѣ на лозаритѣ, представителитѣ на други хора, които този въпросъ интересуваше, си отидоха доволни, че поне министърътъ на вътрешнитѣ работи ги е разбралъ добре и е разрешилъ въпроса. Какво става, обаче? Отъ канцеларията на едно българско учреждение, подъ ведомството на сѣщия министъръ, това решение излиза фалшифицирано: намѣсто 1 грамъ натриевъ бензоатъ, въ наредбата, помѣстена въ „Държавенъ вестникъ“ бр. 128 отъ 5 септември т. г. фигурира 1/2 грамъ. И понеже по него време гроздоберътъ бѣше въ своя кипѣжъ, много лозари, които знаеха, че лозаритѣ е преситенъ отъ вина, прибѣгнаха къмъ пресичане на вината за безалкохолно вино, но поради много причини, които изтъкна Лозарскиятъ съюзъ, половинитѣ грамъ натриевъ бензоатъ не можа да запази вината. А такива прѣсѣчени вина има милиони литри, днесъ тѣ сѣ разваляни и не сѣ годни за нищо освенъ за виненъ оцетъ. Съобщавайки ви туй, азъ моля отговорния министъръ да потърси коя зла рѣжа и кой канцеларски хубосникъ си е присвоилъ правото да отмѣни решението на една

конференция и повелѣта на министъра на вътрешнитѣ работи, сегашниятъ министъръ-председателъ. Но че тази рѣжа, този канцеларски плѣхъ — нека го нарека така тукъ, въ Парламента, този хубосникъ — има една зла мисълъ, явствува отъ приложението въ последствие на тази наредба. Въ бр. 167 на „Държавенъ вестникъ“ отъ 22 октомври се издава наредба ужъ да се коригира първата наредба — да се одобри решението на конференцията и на министъръ-председателя, обаче въ нареддбата се казва: позволява се употребата на единъ грамъ натриевъ бензоатъ за пресичане вина, а не на гроздова мѣстъ. Втора фалшификация, второ престѣпление, вторъ опитъ да се внесе едно зло въ и безъ туй зле стоящото лозарско население.

Но, уважаеми г-да, освенъ тази причина за злото, което днесъ тормози българския лозаръ, дойде и втора една причина — малка и голѣма, но все пакъ причина. Издаде се едно министерско постановление, твърде фамозно, съ което се нормира цената на бирата — едно индустриално питие, отъ което родното стопанство не получава Богъ знае какво. Въ министерското постановление изрично е казано: (Чете) „Министерството на финанситѣ да следи за поевтиняването на живота и, въ зависимостъ отъ него, да пристѣпи незабавно къмъ още по-голѣмо намаляние цената на живота“. Всичко Мара втасала!

Ето и още единъ трети фактъ твърде интересенъ: нѣколко дена преди гроздобера — тукъ е уважаемиятъ г. Гиргиновъ, нека го отрече — г. министърътъ на финанситѣ направи едни изявления, които внесоха смутъ въ купувачитѣ на вина — у тия, които се интересуватъ отъ винарския браншъ. Тия изявления бѣха — дословно думитѣ му не казвамъ — какво той е увѣренъ, че ще му бѣде наложено да потърси приходи за държавнитѣ каси отъ индустриалнитѣ предприятия и отъ измѣнение на закона за акцизитѣ. И понеже тогава уважаемиятъ министъръ не изрази конкретно мисълта си, тия изявления може би неправилно се разбраха и виненитѣ складове предъ страха, че може да се наложи голѣмъ акцизъ на виното, отказваха предъ самия гроздоберъ да купуватъ вино.

Ето ви една, две, три причини, уважаеми г. г. народни представители, които дойдоха една следъ друга и влошиха положението на лозаритѣ при тазгодишния гроздоберъ дотамъ, че днесъ вече въ никоя лозарска къща не се чува смѣхъ, не се чува нито дума хубава речъ, както бѣше по-преди. Всичко е загрижено.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ. Г. Бончевъ! Вие имате една грѣшка. Азъ заявихъ, че щѣ има намаляване на акциза върху виното — следователно, ще има облекчение за лозарството — а не че има увеличѣние на държавнитѣ приходи отъ данѣци върху лозята.

Т. Бончевъ (д. ср): Азъ имамъ тия Ва изявления.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не съмъ правилъ подобна декларация. Направихъ декларация, че предъ видъ стопанското положение и положението на лозарството въ България, ще следва да се намали акцизътъ. И азъ поехъ ангажиментъ, даже предъ Народното събрание, че ще се намали акцизътъ.

Т. Бончевъ (д. ср): Не искамъ да влизамъ въ споръ. Казвамъ, че имаше нѣкаква подобна декларация. Може би неправилно съмъ ви разбралъ.

Тѣй или иначе, това, което казахъ до сега — да не вода споръ съ уважаемия г. министъръ — това всетаки е история, то е минало. Знаятъ го всички въ това Народно събрание, знаятъ го отѣлѣни хора — кой по-малко, кой повече. Да не пишемъ сега история — то е вече минало.

Този законопроектъ има за задача да уреди тая материя. Асѣмъ задачата на Народното събрание е да урежда въпроситѣ на деня. Този законопроектъ има за задача да отговори на нуждитѣ на времето, безъ да спира развитието на живота. Ние имаме предъ себе си законопроектъ, който иска да разреши сложениятъ предъ управлението задачи. Ние не можемъ при днешното тежко положение на лозарството, при днешната намалена консомация, предъ всичкитѣ тия злини да останемъ нѣми зрители, защото се касае за интереситѣ на една голѣма частъ отъ българското население, което, както поменяхъ и по-рано и повтарямъ, обгръща близо 650 хиляди души, вънъ отъ ония 300 хиляди души работници сѣдно годишно, трудътъ на които е пласиранъ въ нашето лозарство.

Обаче, освенъ лозарството тоя законопроектъ засѣга прѣко и нашето сливарство. Не ща да влизамъ въ подробности по въпроса за сливарството у насъ, нито ще се спирамъ на мисълта на уважаемия г. Нейчевъ: трѣбва ли или

не трѣбва да се намалява предвиденият акциз върху материалитѣ, отъ които се вари ракия, предимно сливената каша, предъ видъ на това, че законопроектът е само за срокъ една година.

А. Нейчевъ (д): Азъ говорихъ за намаляване акциза върху виното, което служи за изваряване на спиртъ. Намаляването на този акцизъ отъ 2.70 л. на 1. ще поощри изваряването на вино въ спиртъ, ще поощри нашето лозарство чувствително, ако тоя намаленъ акцизъ остане и занапредъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Азъ ще дйда и на тоя въпросъ. Трѣбва да признаете, че това лѣто ние въ България почти нѣмахме сливи.

А. Нейчевъ (д): Да!

Т. Бончевъ (д. сг): Но понеже тоя законъ е само за една година, азъ смѣтамъ, че той нѣма да днесе нищо лошо за нашето овощарство. Съ тоя законопроектъ най-много е засегнато нашето лозарство. Нѣма да влизамъ въ историята на нашето лозарство. Тя всѣкому е известна. Следъ страшния походъ на филоксерата всрѣдъ нашето лозарство, последното почна да загиба. Но нашитѣ държавници, искайки да служатъ на народа, поощриха новото, зараждащо се тогава лозарство: плащаха премии за маточници, за ловови разсадници и нашето лозарство почна да се възстановява. Една голѣма частъ отъ лозарството се възобнови. Обаче причината за това лежи преди всичко въ самитѣ лозари. Не е история много отдавнашна. Знае се отъ всѣки, че много села, каквото бѣше и моето село Сухиндолъ, изнесоха купища злато въ Франция, за да си доставятъ оттамъ много гниль лозарски материалъ. Усилията на българскитѣ селяни, на българскитѣ лозари бѣха гигантски. Но едновременно съ това тѣ бѣха последвани и отъ силни материални иждивявания. Затуй виждаме, че войнитѣ, които дойдоха, зазариха българскитѣ лозари предъ разгромъ. Трѣбваше да дойдатъ днитѣ следъ войнитѣ — спадането на лева, което имъ позволи да се разплатятъ малко поне и да почнатъ да се устройватъ. До преди войнитѣ липсваше ни инвентаръ, най-главно — сѣдове; на много селяни липсваха мазии за запазване на вината, въобще липсваше възможностъ на лозаря да си прибере стоката, та самъ да я господарствува, самъ да я преглежда, самъ да манипулира съ нея. Презъ време на войнитѣ лозаритѣ можаха да взематъ малко пари и да се поизплатятъ. Следъ това заборчляха наново съ ясното желание да доведатъ, като всички българи, нѣщо въ собствената си къща. Следъ по-добритѣ цени на виното, почна да настѣпва — известно е на всички — настоящата криза въ лозарството, предшествувана отъ нѣколко градобитни години, следъ които дойде и поголовното измръзване въ Северна България и молецътъ въ Южна България, които отнеха много отъ приходитѣ на българския лозаръ. Независимо отъ тѣзи причини, кризата въ лозарството, и специално въ винарството, се задълбочи и поради факта, че кредитътъ у насъ, отъ известно време — не отъ днесъ, не отъ вчера, а отъ кожда време — се огъна, пострада, срѣс се не само кредитирането на хората, но кредит ритѣ имаха, какъ да кажа, може би непревидливостъта дори, да почнатъ да притискатъ, и отъ тукъ дойде уплахата. И днесъ лозарьт е изправенъ не предъ страха, че, може би, не ще вземе 2 или 3 лева за виното си, а предъ страха, че за нѣкакъвъ малък борчъ, за нѣкаква малка сума дългъ може да бѣде изхвърленъ на улицата, може да му бѣде продаденъ и имотътъ, и бѣвитѣ, и къщата, и инвентарътъ. Значи, къмъ липсата на цена за виното и ракията му, идва и страхътъ предъ утрешния день, по-страшенъ, споредъ менъ, по-много смущаващъ днесъ българското село, отколкото въпросътъ за ценитѣ на неговитѣ продукти. И фактътъ, уважаеми г. г. народни представители, че българскиятъ селянинъ понася съ едно мълчаливо и удобрително, ще кажа, съгласие нормировката на ценитѣ 3.50 л. килограмътъ жито, показва неговото желание да помага на българската държава, да помага на тия, които я управляватъ. Но ако това е тъй, дългъ е на тия пъкъ, които го управляватъ, да се погрижатъ за изтрѣгнатъ отъ съзнанието, отъ сърдцето му страха, че може да бѣде изхвърленъ на улицата.

Ето какъ се слага въпросътъ, който се засѣга съ законопроекта на г. министъръ Стефановъ. Г. Стефановъ иска да направи добро — признавамъ го; азъ отказвамъ мисълта на г. Нейчевъ, че г. Стефановъ не знае какво иска съ закона. Той облекчава производителитѣ, но, г. Нейчевъ, въпрѣки че ги облекчава, той пакъ иска да вземе

нѣщо. Следователно, той мисли и за производителя, обаче мисли и за фиска, мисли комай и за всичко, за което му е повѣрено да мисли. Тѣй или иначе, г. министърътъ на финанситѣ иска да каже, че макаръ съ този законопроектъ да облекчава производителя, той иска да вземе нѣщо и за фиска. За мене тѣй е поставенъ въпросътъ: министърътъ иска, законътъ иска да вземе. Но какво? Ето Ахилесовата пета на цѣлия законопроектъ. Може ли ние да третираме въпроса: колко да дадемъ на г. министра на финанситѣ? Ние пазарлъкъ ли ще правимъ въ Народното събрание? Не! Г. министърътъ на финанситѣ, който защитава законопроекта, ще трѣбва да докаже, че българскиятъ овощаръ и българскиятъ лозаръ днесъ е въ състояние да плати. Азъ твърдя отъ тая трибуна — и ще го докажа — че българскиятъ овощаръ и българскиятъ лозаръ не може да плаща.

А. Капитановъ (з): Само че много късно сте го научили; много късно сте се убедили въ това. Когато строехте онова здание и събирахте отъ сѣшитѣ тия данъкоплатци, тогава не знаехте ли, че не могатъ да плащатъ?

Т. Бончевъ (д. сг): За скандалъ пей давамъ, ама не тукъ. Азъ ви говоря за българския народъ, не говоря за Сговора. На друго мѣсто ще говоримъ за това. Азъ приказвамъ за българския народъ, а не за управлението на Сговора. Когато дойде да приказваме за него, тогава ще ни обвинявате. Не желая да пиша история отъ трибуната на Народното събрание. Азъ приказвамъ за нуждитѣ на българското село. А Вие, ако искате да пишете история, отидете въ нѣкой кабинетъ.

А. Капитановъ (з): Ние не искаме да пишемъ история, но кажете, така ли мислѣхте преди 21 юний?

Т. Бончевъ (д. сг): Какво е било преди 21 юний, то е вече история. Азъ приказвамъ за днешния день. По този въпросъ, какво е било до 21 юний, ще споримъ другъ пътъ. Сега, обаче, когато говоримъ за хлѣба на народа, всѣка друга дума е забранена.

А. Капитановъ (з): Бре, забранена! Вие ли забранявате? Можехте да забранявате до 21 юний, но не и следъ 21 юний.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Т. Бончевъ (д. сг): Уважаеми колега! Да спремъ спора. — Азъ твърдя, че лозарьт не може да плаща. Азъ ще ви дамъ една смѣтка, и желая единъ отъ васъ, и отъ тукъ (Сочи болшинството), и отъ тамъ (Сочи опозицията), или отъ тукъ (Сочи министритѣ), да оспори цифритѣ, които ще изнеса.

Ето разхода за единъ декарь лозе: вложенъ капиталъ, вложени пари, за единъ декарь лозе — отъ 5 хиляди до 10 хиляди лева, въ зависимостъ отъ това, кѣде е лозето; колове и тель — отъ 1.000 до 1.200 л.; обръщане, реголване мѣстото — отъ 800 до 1.200 л.; 600 лози отъ 2.50—3 л. до 5 л. — отъ 1.800 до 3.000 л.; винарски сѣдове за 1.200 литри — отъ 2.400 до 3.600 л., при сегашнитѣ цени; сѣчива — отъ 100 до 200 л., при най-лошия случай. Всичко това се равнява на единъ капиталъ срѣдно отъ 11 хиляди, най-малко, до 19.200 л., най-много, на декарь, или само инвентаръ — отъ 6.100 л., най-малко, до 9.200 л., най-много; или съ лихвитѣ за три години — защото лозето почва да ражда на третата година — отъ 9.000 л. до 13.500 л. на декарь; или, заедно съ земята, която, както казахъ, струва отъ 5.000 до 10.000 л., капиталътъ, вложенъ въ инвентаръ и олихвенъ на третата година, възлиза отъ 14.000 до 23.000 л. на декарь.

Разходътъ годишно за декарь лозе северно-българско е следниятъ: копане — за три копанета — 5 надници по 60 л. — 300 л.; отриване, една надница — 40 л.; вадене заровени лози, половинъ надница — 30 л.; заравяне, две надници — 80 л.; рѣзване, две надници — 100 л.; прѣскане — 4 пѣти — две надници — 100 л.; пране, три надници — 90 л.; връзване, две надници — 100 л.; превозъ — 60 л.; синъ камъкъ, 10 кгр. — 240 л.; 10 кгр. варъ — 20 л.; рафия — 25 л.; вода, превозъ — 50 л.; всичко 1.235 л. на декарь. Като прибавите при това амортизацията само на инвентара — 750 л. — получавате сумата 1.985 л. А ведно съ лихвитѣ на вложения капиталъ тази сума пораста на 3.785 л.

Ако приемемъ, че единъ декарь лозе може да даде 900 кгр. грозде — не 300 кгр. — ще имаме 600-кгр. вино; по 40 ст. акцизъ на килограмъ по настоящия законопроектъ — 240 л. за акцизъ, и 300 кгр. джибри по 1 л. акцизъ на килограмъ — 60 ст. държавни плюсъ 40 ст. общински — 300 л. Значи 4.325 л. сж разходитъ на единъ декарь лозе въ България.

Смѣтката може да се направи много просто, както спомена и преждеговорившиятъ колега. Имаме 850.0000 декаря лоза, по 10.000 л. декарьтъ, до 15.000 л., това прави една грамадна цифра, милиарди, лихвитъ на които далечъ надскачатъ производството, което се получи тази година. Това не сж басни, това сж реални цифри. И азъ желая единъ Парламентъ, който има воля, който има амбицията и желанието да служи на отрудения днесъ български народъ и който по много причини забравя какво да прави, да отговори на тъй сложенитъ въпроси.

А какво взема лозарьтъ? Нека да приемемъ, както казахъ, че единъ декарь дава хиляда килограма грозде. Тази година гроздето се продаде отъ 1.50 до 2 л., най-скѣпо, килограмътъ. Не е ли при това положение лозарьтъ въ загуба днесъ отъ 2.000 л. на декарь? И, питамъ ви, ако това положение продължи още две години, нѣма ли той да бѣде изхвърленъ на улицата? Като е така, може ли нѣкой отъ васъ тукъ, въ Българския парламентъ, въ Парламента на земеделска България, да вдигне рѣка за единъ законопроектъ като настоящия — ако, разбира се, не бѣде коригиранъ?

А. Капитановъ (з): Ти почна да приказвашъ като земеделецъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Азъ знамъ, че психологията Ви е такава: демагогията ви въ Народното събрание е налице. Когато се приказва тукъ за хала на селото, вие тамъ шушукате събрани на групи, на тумби, приказвате си за Ангора; когато тукъ пъкъ приказваше Иванъ Дуковъ, тамъ професоръ Стояновъ бѣше събралъ друга тумба, друга група. Шумите и не слушате, а разправяте по селата, че мислите за народа.

Г. Тонковъ (з): Добре, че доходите да ни освѣтлите.

Т. Бончевъ (д. сг): Има единъ въпросъ, който е по-голямъ отъ въпроса за вашата честъ — това е въпросътъ за честьта на Българския парламентъ.

Г. Тонковъ (з): Правителството на Народния блокъ поне внесе единъ такъвъ законопроектъ, а вие 8 години управлявахте и не намѣрихте време да внесете такъвъ законопроектъ.

Т. Бончевъ (д. сг): А бе, оставете Народния блокъ, не ме интересуватъ вашитъ възражения.

Нѣкой отъ земеделцитъ: Вие докарахте българския народъ до просѣшка тояга.

Г. Тонковъ (з): Това е демагогия и нищо друго.

Т. Бончевъ (д. сг): Азъ апелирамъ къмъ председателя на Народното събрание да въдвори тишина. Азъ нѣмамъ намѣрение да се разправямъ съ васъ, кавгаджииѣ. Азъ пей давамъ за кавга, но тукъ не се касае за пехливанлъкъ.

Г. Тонковъ (з): Ти цѣлиятъ си изцапанъ; трѣбва сапунъ за тебе, да отидешъ да се измиешъ.

Н. Алексиевъ (з): За да може г. Бончевъ да придаде по-голяма важностъ на своята речъ, за да може да произведе по-голямъ ефектъ, трѣбва да се позакачи малко. Трѣбва да му се възрази, иначе нѣма да има ефектъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Право или криво, азъ не очаквахъ възражения отъ този родъ, азъ не очаквахъ закачки отъ този родъ, когато се третира, повтарямъ и потретвамъ, въпросътъ за българското село, защото той утре ще удари васъ по главата — васъ, които носите отговорноститъ днесъ на управлението, а не насъ, които сме въ опозиция.

Г. Тонковъ (з): Ние го чувствуваме много по-добре отъ васъ, чувствуваме го и го твърдимъ; но азъ ви питамъ: защо вие не го чувствувате вчера? Вчера трѣбваше да го чувствувате, а не сега да ни приказвате.

Т. Бончевъ (д. сг): Чакайте бе, чакайте! Азъ ще слѣза, елате и приказвайте! Кой ви спира? Ама работа!

Ако законопроектътъ бѣде разгледанъ само като фискаленъ законопроектъ, като законопроектъ, който търси само приходи за държавната хазна, той ще бѣде разгледанъ едностранчиво. Споредъ менъ, законопроектътъ обема въ себе си единъ страшенъ въпросъ — въпросътъ за българското село, единъ общественъ, социаленъ, държавенъ въпросъ, чието неправилно разрешение, тъй или иначе, може да внесе смутъ въ душата на хората, които той засѣга. Като е така, не бива да се разглежда законопроектътъ само отъ гледището за създаване приходи на фиска, а трѣбва да се разгледа, както се разгледа отъ тримата преждеговоривши оратори, като законопроектъ, който засѣга дълбоко долу интереситъ на маситъ, който засѣга, казахъ и повтарямъ, интереситъ на българския производителъ.

За мнозина, и за менъ въ този случай, въпросътъ дали акцизътъ да бѣде по-голямъ или по-малъкъ е по-маловаженъ въпросъ, отколкото въпросътъ да се намѣри начинъ, щото производителътъ-лозаръ, производителътъ-овощаръ да не бѣде миниранъ въ желанието си, въ усилието си да продаде своето производство на добра цена. Васъ, които ми възразявате и които ще гласувате законопроекта, азъ бихъ помолилъ да ми кажете, кое е най-страшното, кое най-много заплашва днесъ българския овощаръ, лозаръ, българския производителъ, за да да бѣдемъ наясно. Не е малъкъ въпросътъ. И азъ именно върху туй наблѣгамъ и желая да обърна вниманието на г. министра на финанситъ. Съ 20 ст. акцизъ на виното въ по-малко на Бай Ганю нѣма да стане нито много по-топло, нито много по-студено. Той и безъ туй тази година отъ себе си ще плати акциза, както ви го доказахъ. Българскиятъ лозаръ, българскиятъ винарь, българскиятъ сливаръ, споредъ моята скромна преценка не, а споредъ доказателствата, които всѣки може да събере, е миниранъ отъ една шепа контрабандисти въ тази страна, които подъ разни етикети на фабриканти и други продаватъ залъка на нашия лозаръ.

А. Нейчевъ (д): Това е много вѣрно.

Т. Бончевъ (д. сг): Азъ бихъ желалъ да бѣда опроверганъ. Какво ви говорятъ цифритъ, уважаеми г. г. народни представители? Миналата година въ България е събранъ акцизъ отъ продадения спиртъ 17 милиона лева.

А. Нейчевъ (д): Дори и толкова нѣма въ сжщностъ.

Т. Бончевъ (д. сг): 17 милиона и нѣщо, г. Нейчевъ. Това е за 1930 г.

А. Нейчевъ (д): За 1930 г. — може.

Т. Бончевъ (д. сг): Само 50 хиляди литра спиртъ е продаденъ за консомация, а останалата частъ е отишла за гориво и една голяма частъ е отишла за оцетъ. Отъ него фабрикантитъ сж спечелили много. Това, което внася смутъ и разстройство въ лозаритъ, е, че отъ едната врата въ фабриката за оцетъ влизаше спиртъ, а отъ другата излизаше сжщиятъ този спиртъ, безъ да плаща акцизъ, какъвто трѣбва да плати спиртътъ за консомация.

А. Нейчевъ (д): Както и денатурираниятъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Той мжчно се денатурира.

А. Нейчевъ (д): Този спиртъ, който е за оцетъ, нито една четвъртъ не се употребява за тази целъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Сжщо тъй, подъ другъ предлогъ, влиза спиртъ, напр., въ фабриката за одеколонъ на Арие или на не знамъ кой, но той не е длъженъ да го опише въ колко бутилки го е продалъ, за да може да се контролира. А знаете ли на каква цена на софийскитъ кръчмари е продаванъ спиртъ? — По 30—40 стотинки градусътъ, за да правятъ мастика. Какъ ще си продадешъ джибровия спиртъ или сливовата ракия, когато подъ носа ти фабрикантитъ я правятъ по 40 стотинки градуса? И ако това положение късно се е разбрало, късно се е видѣло — признавамъ, че има отговорни — днесъ това трѣбва да бѣде спрѣно. Както каза г. Нейчевъ, може ли въ една винарска България, въ която винарьтъ се огъва предъ невъзможността да си изкара хлѣба, да се позволява да се прави оцетъ отъ спиртъ? Не можемъ да позволимъ това подъ какъвто и да е предлогъ.

А. Капитановъ (з): Въ продължение на 8 години забранихме ли го?

Т. Бончевъ (д. сг): Щомъ нѣкой иска да прави одеколони отъ спиртъ, или има нужда да мирише на хубаво, иска да бѣде докаранъ, ще плати за тази работа.

Азъ считамъ, че една отъ съществениѣ злини за лозарството и за овошарството у насъ сѣ спиртофабрикантитѣ. И поради факта, че г. министърътъ на финанситѣ въ Бургазъ заяви: „Г. г. индустриалци! Една година не ще печелите“, нека тази своя мисль той приложи и по отношение на спиртофабрикантитѣ, за да спре една година производството на спиртъ. Защо? Защото, уважаеми народни представители, ако г. министърътъ на финанситѣ не пожелае да спре спиртофабрикантитѣ въ България, идущата година, ако има честта да бѣде министъръ на финанситѣ, ще бѣде поставенъ предъ 10 пѣти по-тежка задача, отколкото днесъ. Положително се знае, че идната година — тъй е почне у насъ, съ много малки изключения тъй става — сливитѣ ще родятъ единъ добъръ плодъ въ Северна и Южна България. Отъ тия сливи ще се произведе едно грамадно количество ракия. Като се прибави къмъ него количеството вино и джиброва ракия, което ще остане отъ тази година, ще видимъ идната година, при тъй осиромашелото население, какво ще прави министърътъ на финанситѣ това количество ракия, спиртъ и вино!

Та, казвамъ, налага се да се спре тази година спиртоварството у насъ. По този начинъ ще се провѣри колко хиляди литри спиртъ се контрабандиратъ въ страната. Ако липсватъ спиртниѣ фабрики, ще липсватъ и дебушетата, презъ които този спиртъ минава като контрабанда. Тия дебушета сѣ оцетнитѣ фабрики, фабриктѣ за одеколони и много още други фабрики.

А. Капитановъ (з): На Молловъ разправай тази работа!

Т. Бончевъ (д. сг): Азъ Ви моля втори пѣтъ да не ме закачате, защото това нито Ви прави честь, нито прави нѣкому удоволствие.

Друга, твърде страшна и висяща надъ главата на българското лозарство угроза се заключава въ факта, че, право или криво, се позволява усиляването на виното съ захаръ. Това е една твърде погрѣшна рецепта, която доубива бавно, но сигурно българското лозарство и българското овошарство, защото влѣзлата захаръ въ виненитѣ джибри много рѣдко се контролира дали е 2% или е 10%, а отъ направения петиотъ се печелятъ пари; ако покупателната цена на виното е 60 ст. на градусъ, подсилено сѣ захаръ, то трѣбва да струва 30 ст. на градусъ. Ето защо подъ никакъв претекстъ и по никакъв поводъ у насъ не бива да се позволява усиляването на вината сѣ захаръ. Това трѣбва да става чрезъ концентрирана гроздова мѣсть, която се получава по много лесенъ начинъ, но получаването на която въ туй време на липса на пари се затруднява въ много лозарски центрове. Обаче ако министърътъ на земледѣлието, който, безспорно, не е чуждъ на селскитѣ неволи, има добрата воля, може да се инсталиратъ въ лозарскитѣ центрове вакумъ апарати за получаване на концентрирана гроздова мѣсть, която да се употребява за усиляване на вината, да се употребява и за направа на сладки въ сладкарницитѣ, както и на редица други продукти за домашна консомация.

Споредъ менъ, съществуватъ две-три съществени дебушета. Първо, трѣбва да се забрани употребата на спиртовия оцетъ у насъ, за да се продаде около 15 милиона килограма вино за оцетъ. Второ, безалкохолното вино трѣбва да стане народно и задължително питие за всички заведения въ България, въ които се продаватъ сладки, боза, кафе, вино. И трето, подхвърлямъ дори мисльта — може би много смѣшна за нѣкого, да се събира акцизъ отъ бозата. Въ брой 224 на в. „Знаме“ има една статия отъ нѣкой си господинъ Камборовъ, който много нагледно доказва каква е разликата между хранителнитѣ вещества въ безалкохолното вино, въ концентрираната гроздова мѣсть и въ бозата. Може ли единъ литъръ боза, която струва между 50 ст. и 1 л. и която подъ формата на фабрична боза се продава по 4 л. литъра, да не плаща никакъв акцизъ, а единъ продуктъ, плодъ на много усилия, на кървавъ трудъ и на много грижи, получаването на който е изложено на капризитѣ на небето, да бѣде облаганъ съ акцизъ — види се, само защото го произвежда българскитѣ селякъ, а бозата я произвеждатъ не български селяци?

Извънъ тия дебушета, уважаеми г. г. народни представители, едно съществено дебуше е и износътъ на вино вънъ отъ България. Погрѣшна мисль е — и азъ мисля, че г. Нейчевъ ще трѣбва да се коригира — че нашитѣ вина не сѣ годни за износъ.

А. Нейчевъ (л): Азъ не казахъ това. Казахъ, че нѣмаме единъ типъ вино.

Т. Бончевъ (д. сг): Но, уважаеми г. г. народни представители, ние имаме щастieto, че всеизвестнитѣ търговци на вина, каквито сѣт Клайнъ Брандлъ въ Виена, сѣшо и грѣцкитѣ винари, признаватъ, че нашитѣ вина и по букетъ, и по вкусъ, и по винена киселина — сѣ изключение на спирта въ тѣхъ — не отстъпватъ на никои вина въ свѣта. Що се отнася до разликата въ спирта, износватитѣ на вина у насъ я допълватъ.

А. Нейчевъ (л): Вино, което ферментира на открито, е негодно за износъ.

Т. Бончевъ (д. сг): То е другъ въпросъ. — Ние се намираме въ търговски отношения съ държави, които внасятъ у насъ стоки за стотици милиони лева. Ето защо при преговоритѣ, които ще се водятъ за сключване на търговски договори, ние можемъ да пожелаемъ — напр., отъ Полша — да ни се позволи да внасяме въ тѣзи държави известно количество вино.

Г. Енчевъ (з): Г. Бончевъ! Нѣкога, при други случаи, разбѣнявали сме мисли съ Васъ, че не сѣ достатѣчни само тѣзи два начина на пласментъ на гроздето, като безалкохолно вино, сир. запазена въ прѣсно състояние гроздова мѣсть, и като зрѣло вино. За това не единъ пѣтъ се е разисквало, колчемъ е ставало дума за измѣнение на този прословутъ законъ за акцизитѣ, за да се налучква пѣтъ, по който да се намѣрятъ облекчения за всички българи, които сѣ заинтересувани въ този поминѣкъ. Има и другъ начинъ, който Вие не засегнахте.

Т. Бончевъ (д. сг): Не съмъ ги изброилъ още всичкитѣ

Г. Енчевъ (з): Разбѣняли сме съ Васъ мисли, дали не е възможно да се запази гроздето въ такъвъ видъ, както сега го виждаме въ малко количество да се изнася на пазара и да се продава по 50 л. килограмътъ.

Т. Бончевъ (д. сг): Ще дойда и на този въпросъ.

Г. Енчевъ (з): Такова грозде може да намѣри по-широка консомация, защото ще се консумира и отъ децата. Това запазване може да стане по нѣмската система или по нѣкой друга система, която още не е известна у насъ. Въ такъвъ случай нашиятъ лозаръ не би билъ хвърлянъ въ тая тревога, както сега, и би билъ насочванъ къмъ по-правъ пѣтъ, отколкото е онзи, който ние сега се мѣчимъ да му посочимъ при слабия пазаръ и изобщо при всички условия, при които се развива лозарството у насъ.

Азъ бѣхъ длъженъ да направя тая бележка не Вамъ, г. Бончевъ, но на българското Народно събрание, за да изтъкна, че когато разискваме този законопроектъ, бихме могли да се занимаемъ и съ нѣкои други въпроси, свързани съ нашето лозарство.

Т. Бончевъ (д. сг): Когато говоримъ изобщо за нашето земледѣлие, тамъ ще повдигнемъ и тия въпроси.

Като е въпросъ за износа на нашитѣ вина, трѣбва да отбележимъ, че следъ като въ 1926 г. по частна инициатива, се изнесоха вина отъ България и на другата година — това бѣше презъ време на управлението на Сговора — се пожела да бѣде поощренъ този износъ, мога да кажа — не му е мѣстото тукъ, защото не бива покрай този въпросъ да засѣгаме и други — че нито една отъ групитѣ въ Парламента отъ 1927 г. не пожела да разгледа въпроса, който се сложи. И ако ние нѣколко години не можахме да успѣемъ да изнасяме вина, когато такива се търсѣха отъ насъ, то е, уважаеми г. г. народни представители, затова, защото навлата отъ нашитѣ пристанища до пристанищата, въ които щѣхме да изнасяме вината, ни убиваха. Разликата между нашитѣ навла и, напр., унгарскитѣ до Централна Европа е срѣдно отъ 70 ст. до 150 л. на литъръ. А 70 ст., 20 ст., даже 5 ст. за единъ борсовъ артикулъ сѣ, безспорно, отъ голямо значение. По тоя въпросъ Лозарскитѣ съюзъ даде дълго изложение, съ което искаше да бждатъ подпомогнати българскитѣ винари въ продължение на нѣколко години съ една износна премия, която ще се покрие следъ това, ако ние успѣемъ да запазимъ пазара въ Централна Европа за нашитѣ вина, които, безспорно, тамъ се ценятъ и се търсятъ, както се търсятъ и нашитѣ грозда.

Да дойда на въпроса за гроздето. Уважаеми г. г. народни представители! Единъ твърде интересенъ фактъ е, че ние въ 1925 г. нѣмахме изнесенъ нито единъ вагонъ грозде отъ България, за да дойдемъ въ 1931 г. до нѣколко стотинъ вагона изнесено грозде. Това, безспорно, се дължи на усилията най-напредъ — нека да подчертая това — на енергичнитѣ усилия и на предприемчивостта.

на духа на българския лозарь и винарь. Но ако към тия усилия за продажба на грозде вън от нашите предели ние удвоим усилията си за продажба на грозде въ страната, най-вече през време, когато гроздето зрее, първо, като намалим до минимум подвоза от производителните центрове към консомативните, като вземем въ връзка съ съответните кооперации за продажба на грозде и се уреди неговата нормировка въ големите консомативни центрове, безспорно, ние можем да удвоим употреблението на грозде въ страната. А ако се направят усилия да се запази гроздето за по-дълго време, мога да кажа — това може да бъде смъло, но не рискувам, ако го кажа — че у нас вино няма да се произвежда, затова защото производството на грозде у нас възлиза приблизително на 300—400 милиона килограма годишно, или е около 60—70 кг. на глава сръдно за година. Но ако у нас за запазването на гроздето въ прѣсно състояние за консомация през зимата не се е направило много, то се дължи на факта, както казахъ, че въ дните, когато лозарството у нас нараства — това сж годините след войната до преди една година — то не бѣше изпаднало въ криза, за да бѣде принудено да търси нови пазитища вън от тия, по които бѣше тръгнало. Но фактъ е, че у нас има нѣколцина хора — нѣкои от които субсидирани от Министерството на земледѣлието, други от постоянни комисии и пр. — които иматъ способъ за запазване на гроздето за по-дълго време. И ако тая година тѣзи хора, които знаятъ какъ може да се запазва гроздето за по-дълго време, не се хвърлиха въ запазване на гроздето, то се дължи на факта, че презъ гроздобера, поради кишавата година, гроздето бѣше кисело и не представляваше обектъ за запазване; освенъ това то бѣше съ тънка ципа и не се поддаваше на по-дълго запазване.

Извънъ този въпросъ, азъ смѣтамъ, че не ще бѣде грѣхъ, не ще бѣде престѣпление, ако откриемъ и друго дебуше за продажба на нашите вина, напр., ако увеличимъ цената на бирата отъ 27 на 41 ст. зл. на литъръ, което ще хвърли 2 л. на литъръ, защото който пие бира, не се джангази за 50 ст. или 1 л. повече на чаша. Но този приходъ отъ нѣколко лева ще дойде като приходъ на фиска и съ това ще се удовлетвори исканията на лозарите.

Единъ голѣмъ въпросъ, сжщо така страшенъ, който тормози, уважаеми г. г. народни представители, нашите винари и лозари, сж прочути дестилати не въ производителните центрове, а тукъ въ София. Безспорно, между тия търговци на спиртни питиета има и много почтени хора, но има и непочтени. Азъ бихъ желалъ да видите единъ дестилатъ въ консомативна София и да ми кажете какво нѣщо е дестилатътъ: отъ гдѣ иде виното, ракията и гдѣ отива получаваниятъ спиртъ, никой не разбира. Старите турци казватъ: „Аланъ веренъ беглесизъ“. Дестилатори въ непроизводителните центрове сж едно грамадно зло. Това е една язва, една гангрена за нашето лозарство. Законопроектътъ трѣбва да забрани: подъ никакъвъ предлогъ да няма въ консомативните центрове и въ централните, където няма производители, такива дестилати. Законопроектътъ трѣбва да забрани: подъ никакъвъ предлогъ въ консомативните центрове да не се прави вино. Защо какво става сега? Отиватъ търговците въ Южна България, донасятъ 10 бѣчи джибри въ магазините си и отъ тѣзи 10 бѣчи джибри, въ нѣколко софийски изби, цѣла година се прави вино. Чешмитъ прѣсхнатъ въ София, а виното отъ тѣхните изби все тече. Ще ви кажа единъ куриозъ, който желае, да го провъримъ. Презъ 1930 г. извънъ този хайдутлукъ да го кажемъ — безспорно, въ наше време — въ София е измѣрено само 204 хиляди литри вино и 13 хиляди килограма каша за варене на ракия отъ джибри. Че кой уменъ човѣкъ може да повѣрва, че грамадниятъ консомативенъ центъръ София, по гроздобера докарва само 20 вагона вино! Това е скандалъ. Споредъ мене, следва да се прѣсѣче пазитъ първо на контрабандата за направа на вино въ консомативните центрове. Азъ съмъ отъ производителна околия, ходилъ съмъ по балкана и знамъ какъвъ е халтъ на селяните, знамъ колко „дива“ и колко „питомна“ ракия иматъ и знамъ, че си открадватъ хорцата, но само за сръбване. Толкова е нашата контрабанда въ селата. Обаче, въ консомативните центрове, правятъ вино и отъ спиртъ, и отъ захаръ, и отъ джибри, и отъ стафиди, поради което винарѣтъ не може да продаде, трѣбва да се просѣче тая контрабанда. И азъ подчртавамъ, че ако ние искаме да откриемъ едно друго дебуше за износъ и за консомане на вино, то трѣбва да се забрани ферментацията, направата на вина извънъ производителните центрове.

Следъ като посочихъ всички тѣзи възможности за пласиране на вината, чрезъ които може да се облекчи на-

шето овошарство и нашето винарство, нека ми бѣде позволено — ако може нѣкой, нека дойде да ме опровергае, да докаже противното на туй, което, азъ говоря — да помоля Народното събрание, да не позволява да бѣде обложено съ акцизъ виното. Никакви голѣми нужди на държавата днесъ, на нейната каса, не могатъ да оправдаятъ да се обложи единъ производител да плати на държавата данѣкъ, когато той няма отъ кѣде да вземе. Можете ли вие въ този моментъ отъ тази трибуна да излъзете и да искате отъ мене да дамъ балтонъ, когато азъ съмъ по сетре? Можете ли вие да искате риза отъ производителя, когато той е голъ? Ще бѣде престѣпление, ако при тѣзи цени на вината, които няма да се увеличаватъ, а ще спадатъ още къмъ 2-50—3 л. въ консомативните центрове, да искате отъ винаря да плаща 40 стотинки акцизъ на килограмъ вино. Нека потърсимъ други начини — съгласенъ съмъ по това съ г. министра на финансите — щото това, което ще загубимъ като акцизъ на виното, да го получимъ отъ нѣкъде другаде. Може да се намѣрятъ други пазитища за това. Азъ казахъ — и се обзалагамъ да докажа това — че ако не изваряваме виното на спиртъ, ще платимъ тѣзи 10—15 милиона лева. Останалото, което се предвижда, е достатъчно.

И молбата ми е конкретно следната: акцизъ на виното да не се плаща, да се намали акцизътъ на джибритъ, на сливовата каша, да се корегира акцизътъ за изваряване на вината. И, ако г. министърътъ на финансите позволи на комисията да поиска да се уреди изваряването на вината на спиртъ, по начинъ, че да не става то каналъ, презъ който да се краде, вие ще имате, не само споредъ моите увѣрения, възможността, година следъ този день, да констатираме съ задоволство, че фискътъ е получилъ повече пари, отколкото отъ акциза, който ще заплащатъ спиртни фабрики, и отъ акциза на виното, и ще констатираме, че сме дали възможностъ на едно трудолюбиво население въ България да бѣде добре поставено материално.

Азъ казахъ одева, повтарямъ и сега, за да обърна вниманието на г. министра на финансите, че ако тази година той има да се справя съ едно известно количество вина и ракии, идната година, ако ще има чѣстѣта да бѣде министъръ на финансите, ще трѣбва да се справя, освенъ съ вината, и съ едно грамадно количество сливова ракия, за която сжщо тѣй, поради факта, че тя е българско производство, ще трѣбва да се търси пазаръ.

Следъ всички тия данни и следъ всички тия факти, които азъ изнесохъ — които бихъ желалъ, ако нѣкой може, да ги оспори — азъ завършвамъ. Моля въ тази зима, очертаваща се като тежка, на бедната софра на българския лозарь, на която въ този моментъ няма и хлѣбъ, Народното събрание да не сервира и сълзи. (Ржкоплѣскания отъ сговористите)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Икономовъ.

Обаждатъ се: Няма го.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Генко Митовъ.

Г. Митовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Тѣй както се развиха досега дебатите по настоящия законопроектъ, вие всички виждате, че централно мѣсто въ тия дебати зае въпросътъ за възможностите да бѣде насърчено, да бѣде уредено нашето лозарство, нашето винарство. Азъ, обаче, ще обърна вниманието ви върху други опасности или върху други възможности, които дава този законопроектъ за насърчение или застрашаване на други отрасли отъ нашия стопански животъ. Касае се за единъ земеделчески култури, нѣкои отъ които сж въведени вече въ България отъ твърде отдавнашно време, а други — отъ нѣколко години насамъ.

Безспорно е, че при всички случаи, поради обстановката, която ни обкрѣжава, поради събитията, на които сме свидетели, поради тежката стопанска криза, която преживяваме — безспорно е, казвамъ, че при всички случаи, особено при разискване на законопроекти отъ фискален характеръ, ние ще трѣбва да бѣдемъ внимателни и да действаме съ огледъ, щото съ тѣзи законопроекти, които евентуално бихме гласували, да не попречимъ на поминъка на нашето население. Защото, ако има нѣщо, което сега всички чувстваме като нашъ дългъ, то е да насърчимъ този поминъкъ, да го разширимъ, по възможностъ да увеличимъ доходите на нашето население. Е добре, тѣкмо подобенъ случай се явява въ дадения моментъ съ гласуването на законопроекта за измѣнение закона за акциза и патентовия сборъ върху питиетата.

Преди всичко, азъ ще обърна вниманието ви върху опасността, която застрашава единъ поминъкъ, ако текстътъ на § 11 отъ този законопроектъ визира тъкмо ония производства, които азъ разбирамъ. Касае се за опасността, която застрашава производството на розово масло въ България, и по-специално на розовия конкретъ. Ще трѣбва да ви обясня, че розовото масло се дестилира по нѣколко начина. Единъ отъ начинитѣ за дестилация, за добиване розово масло е чрезъ екстракцията му посредствомъ бензинъ, въ който случай се добива така нареченото розово масло „конкретъ“. Това е единъ новъ начинъ на производство, спечеленъ за България отъ 5—6 години насамъ, отъ 10 години насамъ, и по-рано принадлежалъ изключително на французката парфюмерия. И макаръ този начинъ на производство на розово масло да е възприетъ у насъ, въ България, само отъ преди 5—6—10 години, ние можемъ да се гордѣемъ, че този начинъ е усъвършенствуванъ и че въ този моментъ въ България има дестилации, които правятъ честъ на страната и съперничатъ на французкитѣ дестилации отъ подобенъ характеръ.

Та, казвамъ, ако този § 11 визира добиването растителни масла по този начинъ и подъ „растителни масла“ визира и розовото масло, тогава бждете увѣрени, г-да, че тази редакция ще причини една голѣма пакостъ на единъ основенъ поминъкъ на голѣмо население, населяващо нѣколко околии въ България, и, най-важното, ще увеличи още повече мѣнността, които днесъ съпровождатъ пласмента на нашето розово масло. По-хубаво е г. министърътъ да даде своитѣ обяснения.

А. Нейчевъ (д): Да, ще обясни.

Министъръ С. Стефановъ: Розовото масло не се засѣга отъ законопроекта.

Г. Митовъ (д. сг): Азъ искахъ да обърна вниманието ви само върху една опасностъ. Ако отъ обясненията на г. министра явствува, че въ дадения случай не се визира розовото масло, тогава ще спра вниманието ви върху другата възможностъ, която дава настоящиятъ законопроектъ — то е възможността да насърдимъ единъ нови култури, които отъ нѣколко години насамъ сѣ въведени въ нашата страна. Преди всичко касае се за така наречената *mentha mitchan*. Това е едно ново производство въ страната; то съществува у насъ отъ нѣколко години. До преди това у насъ не се е култивирало това растение и се е добивало ментово масло въ много ограниченъ размѣръ, подъ името мента; това е било занаятъ на нашитѣ цигани. Обаче до тогава ние въ България сме внасяли голѣмо количество ментово масло. Сега, следъ опититѣ, които сѣ направени по частна инициатива, насържавани отъ държавата — защото у насъ държавата се явява винаги късно, следъ частната инициатива, и то или за да я опрости, или за да я ограничи — това производство въ последнитѣ години твърде много нарастна и представлява единъ великолепенъ поминъкъ за селското население въ Карловска околия, дето изключително се култивира тази мента. Пренасянето на тая мента отъ чужбина въ България стана, както ви казахъ, по частна инициатива. Нейното култивиране, нейното развъждане и привикването на населението къмъ нейната култура и добиването на маслото става постепенно и, вследствие на това, ако у насъ имаме вече едно производство, стигнало до размѣра да удовлетворява нуждитѣ на българския пазаръ, било въ областта на медицината, било въ областта на захарната индустрия, то ние не трѣбва пкъ въ случай, когато имаме възможностъ да насърдимъ това производство, да го увеличимъ и по този начинъ да изнасяме продуктитѣ му въ чужбина, не трѣбва, казвамъ, да се лишаваме отъ всички възможности за използване тѣзи случаи.

Въ този моментъ, поради обстоятелството, че тази култура е нова въ България, рандеманътъ, който се получава отъ единъ декаръ, засѣтъ съ ментова трева, е много по-малкъ въ сравнение съ рандемана, получаванъ въ Италия или въ Англия, където тази култура е въковна и фактически е усъвършенствувана. Това — слабиятъ рандеманъ — се дължи до голѣма степенъ на обстоятелството, че липсва опитъ на нашитѣ производители. А този опитъ би могълъ да се добие съ течение на времето, защото, както ви казахъ, днесъ всички опити ставатъ за смѣтка на частния производителъ. Тоя опитъ би могълъ да се добие съ течение на времето и да се стигне до положението, до което сѣ стигнали производителитѣ на ароматични масла въ чужбина, а именно да получаватъ две или три реколти въ годината, презъ единъ сезонъ. Сега

у насъ, въ България, производителитѣ получаватъ само една реколта и поради туй добивътъ имъ е по-малкъ и цената на маслата, естествено, е по-висока.

За да можемъ да дадемъ възможностъ на нашето население да добие тоя несбходимъ му опитъ, ние ще трѣбва да го облекчимъ по нѣкакъвъ начинъ. Какъ? Безспорно, като премахнемъ ония данѣни тежести, които то понася въ този моментъ. А трѣбва да ви кажа, че по сега съществуващия законъ за акцизитѣ производителитѣ на ментово масло плащатъ единъ чувствителенъ акцизъ, който поскѣпва твърде много продукта, даже остава на нашето производство въ невъзможностъ да конкурира внасяната у насъ отъ чужбина мента.

Ето защо азъ смѣтамъ, че по тия съображения ние ще изпълнимъ единъ свой дългъ къмъ българския народъ и специално къмъ онова население, което се е отдало на култивирането на подобни ароматични растения, ако всички ние, и г. министърътъ, се съгласимъ да премахнемъ ония данѣни тежести, които въ този моментъ съществуватъ за продуктитѣ на подобни ароматични растения.

Имайки предъ видъ, че държавата вече е похарчила твърде много пари за откриване на специални опитни полета и опитни станции въ Казанлъкъ, Карлово, Калюферъ, Сопотъ и другаде, имащи предназначение да насържаватъ производителитѣ тъкмо на подобни ароматични растения, чийто продукти иматъ изключително употребѣ само въ чужбина, азъ мисля, че тъкмо това е единъ отрасълъ, който би трѣбвало да насърчимъ. Защо? Защото въ случая имаме влагане труда на една частъ отъ нашето население въ производството на една стока, чийто пласментъ въ чужбина е гарантиранъ, и срещу нейния износъ можемъ да получимъ злато.

Та казвамъ, че при наличността на жертвитѣ, които държавата прави, за да накара населението да се лансира въ култивирането на подобни ароматични растения, ние ще трѣбва да улеснимъ тая инициатива на държавата, като премахнемъ съществуващитѣ въ този моментъ тежести върху подобни производства. А това ще стане, като въ комисията се възприеме една формула, чрезъ която да се освободи отъ всѣкакъвъ акцизъ както производството на ментовото масло, така и всички производства на етерически растителни масла. По тоя начинъ, както казахъ и повтарямъ, ще изпълнимъ единъ дългъ както къмъ населението, което се занимава съ подобни производства, така и къмъ цѣлата ни страна, която въ този моментъ се нуждае отъ продукти, чийто предназначение е да бждатъ пласирани въ чужбина, срещу чийто износъ бихме получили злато. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Пждаревъ отсъствува.

Има думата народниятъ представителъ г. Стойне Ризовъ.

С. Ризовъ (з): (Отъ трибуната). Г. г. народни представители! Предложениятъ законопроектъ цели поощрение главно на лозарството. Никои депутатъ отъ насъ не може да бжде противъ поощряване на лозарството, както и на всички клонове на земледѣлското производство.

Дадениятъ законопроектъ отъ г. министра на финанситѣ цели да намали акциза на виното и на ракиитѣ отъ зимни сливи. Но този законопроектъ не е изчерпателенъ, споредъ мене. Защото ние имаме и други материали, отъ които се изварява ракия. Подъ зимни сливи азъ разбирамъ сливитѣ, напр., отъ Кюстендилския край, кюстендилскитѣ сливи или наречени влашки сливи — тѣ сѣ зимни сливи. Обаче имаме и други плодове, отъ които се вари ракия, като круши, дръвки, ябълки, джанкя. Г. министърътъ въ законопроекта си поменава лѣтни плодове, обаче не фиксира намалението на акциза отъ тѣзи плодове, отъ които се вари ракия, както и отъ зимнитѣ сливи. И азъ го моля да си вземе бележка и въ комисията тая неяснота да се уясни. Защото преди нѣколко време азъ четохъ въ единъ вестникъ, мисля отъ 27 миналия месецъ, че г. министърътъ на земледѣлието готвилъ законопроектъ за поощрение на овощарството. Не знай въ какъвъ смисълъ ще бжде това поощрение, дали г. министърътъ на финанситѣ и г. министърътъ на земледѣлието мислятъ, че, като поощряватъ лозарството и овощарството, правятъ смѣтка само за плодоветѣ, които биха могли да се изнасятъ въ странство и да оставатъ за вътрешна коносомация, или това се отнася за онѣзи плодове, отъ които се вари ракия

Г. г. народни представители! Ще се съгласите всички, че не въ цѣла България хората могат да иматъ лозя; по климатически съображения, не можемъ да имаме лозарство въ всичкитѣ пунктове на нашата страна. Напротивъ, тамъ, където не можемъ да имаме лозарство, имаме вече климатъ за овощарство. Затова и взехъ думата да обърна вниманието на г. министра да се намали въ законопроекта и акцизътъ на онѣзи плодове, отъ които се вари ракия, като се поменатъ и тѣзи плодове, които изброихъ преди малко: джанкитѣ, крушитѣ, дрѣнкитѣ и т. н., ...

Нѣкой отъ центъра: Лѣтнитѣ плодове.

С. Ризовъ (з): ... за да бѣде ясно на селянитѣ, защото тѣ не могатъ да тълкуватъ законитѣ, както ние ги тълкуваме тукъ, или както финансовата властъ ги тълкува, и ако прокараме законопроекта въ този смисълъ, както е сега, ще има недоразумение. Г. министърътъ на финанситѣ си излѣзе.

Нѣкой отъ мнозинството: Той ще дойде.

С. Ризовъ (з): Азъ искахъ да му обърна вниманието върху едно друго положение. Въ сега съществуващия законъ за акцизитѣ има голѣма аномалия, а именно: единъ производителъ декларира своята каша, отъ какъто ще да е материалъ, но щомъ въ регистритѣ на общината и на финансовото управление нѣма вписана негова овощна градина, не му се разрешава да продаде своята ракия или не му се издава пѣттенъ листъ, преносително за пренасяне на неговата ракия, въпрѣки че той е деклариралъ своята каша и е платилъ съответния ѝ акцизъ.

Азъ моля да се вмъкне въ законопроекта и тая бележка, защото нѣма нужда да се забранява на единъ производителъ на ракия да нѣма право да си продаде ракията, когато той има такава въ излишекъ и когато си е платилъ данъка на държавата. Тая аномалия се много чувствува долу: всѣка година, особено когато има производство на ракия, когато производителътъ посегне да продаде частъ отъ неговата ракия, за да плати поне акциза, който му е опредѣленъ, не му се издава пѣттенъ листъ за пренасяне на ракията. Защо? По простата причина, че въ регистритѣ на общината нѣма записанъ поне единъ декаръ негова овощна градина.

Г. г. народни представители! Азъ, който живѣя въ единъ такъвъ пунктъ, където се вари ракия, виждамъ, че народътъ е осѣдилъ вече сегашния начинъ на облагане материалитѣ, отъ които се вари ракия и вино, и иска новъ законъ за акцизитѣ, да му намѣрятъ нѣкакъси такъвъ облогъ, че да бѣде той освободенъ отъ последването — основателно или неоснователно — на акцизнитѣ власти и да плаща данъка си по другъ начинъ — на плодове ли ще бѣде, на декаръ овощна градина ли ще бѣде. Въобще народътъ иска свобода при изваряването на своитѣ плодове. Този въпросъ отдавна е повдиганъ въ Парламента, но финансовитѣ министри все сѣ намирали за неудобно да се реши, като сѣ казвали, че не му било времето сега, че трѣбвало да се изучи по-обширно, че технически това било невъзможно и т. н.

Г. министърътъ на финанситѣ съ настоящия законопроектъ увеличава наказателнитѣ санкции, като предвижда глоба за нарушителитѣ на настоящия законъ отъ 5.000 до 20.000 л. Г. г. народни представители! При днешното положение единъ производителъ, на когото е съставенъ актъ за 20.000 л. глоба, защото е нарушилъ, съзнателно или несъзнателно, закона за акцизитѣ, трѣбва да продаде най-малко 50 декари ниви, за да плати тази глоба. Заедно съ обезценяването на производството, днесъ се обезцени и земята. Докато преди 2-3 години единъ декаръ земя отъ трета категория струваше 2.000 л., днесъ едва ли може да се продаде за 500 л. И когато се предвижда сега такава глоба, до 20.000 л., за нарушение закона за акцизитѣ, единъ глобенъ производителъ трѣбва да продаде цѣлия си имотъ, за да може да плати такава глоба.

Преди ваканцията на Камарата единъ нашъ другаръ народенъ представителъ, не му зная името, каза, че законътъ за акцизитѣ досега е измѣняванъ 18 пѣти и този е 19-ятъ пѣтъ. Това ме навежда на мисълта, че българскиятъ народъ, българскиятъ производителъ основателно е осѣдилъ закона за акцизитѣ. Да се измѣни тоя законъ отъ освобождението на България досега 18 пѣти и сега 19-я пѣтъ, значи, законътъ е вече осѣденъ отъ народа, той е негоденъ за прилагане и затова народътъ иска другъ законъ за акцизитѣ съ друга система на облагане. Сѣтамъ, че е много права тази мисълъ, че ако намѣримъ другъ начинъ на събиране данъка отъ производителя, хемъ интереситѣ на фиска ще бѣдатъ запазени, хемъ производителътъ-данъкоплатецъ ще бѣде свободенъ, нѣма да бѣде

тормозенъ отъ акцизнитѣ власти при произвеждането на ракия, вина и т. н.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че колкото повече увеличаваме глобитѣ, толкова повече се контрабандира както съ ракията и виното, така и съ тютюна. Ще ви дамъ единъ примѣръ. Съ увеличението цената на цигаритѣ трето качество, които се пушатъ въ селата, се увеличи и контрабандата и, следователно, държавата има по-малко приходъ отъ продажба на бандеролъ. Ако се намали цената на цигаритѣ, да кажемъ на 3 л. кутията, и се увеличатъ наказателнитѣ санкции за контрабандиститѣ, както ги посочва г. министърътъ на финанситѣ въ настоящия законопроектъ за ракиитѣ и вината, контрабандата на тютюна ще изчезне и приходитѣ на фиска ще се увеличатъ. Нѣма защо да го криемъ. Селянинътъ днесъ нѣма единъ левъ да си купи най-необходимото, а трѣбва да даде петъ лева за една кутия цигари. Той нѣма отъ къде да намѣри тия петъ лева и се принуждава да пуши контрабанда тютюнъ, защото пъкъ не може безъ тютюнъ. И азъ ви увѣрявамъ, че, ако г. министърътъ на финанситѣ обърне внимание на моитѣ думи и намали цената на цигаритѣ III качество, доходътъ на държавата, на фиска отъ бандерола ще се увеличи. Днесъ бедниятъ народъ по селата пуши контрабанда тютюнъ. Каквито и акцизни власти да имате, ако ще сѣ не знамъ какви голѣми жѣби да сѣ тѣ, пакъ не ще могатъ да контролиратъ и контрабандата ще става. Хората казватъ: да се намали цената на цигаритѣ, нѣма да има контрабанда.

Същото е и по отношение акциза върху ракията. Колкото законътъ за акцизитѣ и патентовия сборъ да го правимъ строгъ, колкото голѣми глоби да налагаме на нарушителитѣ на този законъ, ако е голѣмъ акцизътъ, и контрабандата е голѣма. Досега върху кашата отъ джибри, отъ джанки, отъ дрѣнки и т. н., отъ които се вари ракия, се плащаше 5 ст. златни на литъръ или 1-40 л. Отъ 100 литри каша отъ дрѣнки се получаваше 5 кгр. ракия, и производителътъ ще трѣбва да плати 130—140 л. акцизъ. Производителътъ нѣма смѣтка, когато иска да си набави едно какво да е количество ракия за домашнитѣ си нужди, да плати тоя голѣмъ акцизъ, и той контрабандира. Затова азъ моля, г. министра на финанситѣ да възприеме онази мѣрка, която презъ управлението на земеделшитѣ бѣше възприета — да се освободи отъ акцизъ известно количество ракия, предназначена за домашно употребление. Единъ отъ ораторитѣ много умѣстно напомни, че нашитѣ селяни иматъ обичай да си попииватъ и когато иматъ скръбъ, и когато иматъ веселие и затова би трѣбвало да се съгласи г. министърътъ на финанситѣ да се освободи отъ акцизъ 200 литри вино и 200 литри ракия на всѣки производителъ на вино и ракия.

Съ тия нѣколко думи азъ свършвамъ, като моля, комисията да има предъ видъ тѣзи бележки, които направихъ, когато ще разглежда законопроекта.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Христо Мутафовъ. Нѣма го.

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски. — Нѣма го.

Има думата народниятъ представителъ г. П. Попивановъ. — Нѣма го.

Има думата народниятъ представителъ г. Тодаръ Тонковъ.

Т. Тонковъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Сложениятъ днесъ на разискване законопроектъ на г. министра на финанситѣ е единъ законопроектъ, който твърде много занимава цѣлото българско общество, а главно българскитѣ лозари. Всички български граждани и селяни, които се интересуватъ отъ възобновяването на българското лозарство, съ нетърпение очакватъ прокарването на настоящия законопроектъ, съ надеждата, че българското лозарство ще може да извлѣче известна полза отъ него. Всички тукъ знаете, че отъ 25 години насамъ, откакто въ България почна да се възобновява лозарството, всѣко правителство, кое повече, кое по-малко, се е стремѣло да поощри българското лозарство въ всѣко отношение, за да може то да стигне въ онова положение, въ което е било, и да могатъ ония български селяни и граждани, които се занимаватъ съ лозарство, да извлѣкатъ известна полза отъ него. Бѣха години, когато българскиятъ лозаръ бѣше възнаграждаванъ много добре отъ плодотѣ на своитѣ лозя и не чувствуваше оная тежестъ, която държавата налагаше върху лозарството, както се чувствува отъ нѣколко години насамъ. Но, г. г. народни представители, вие виждате, че отъ година на година, а особено отъ миналата година, както върви цената на гроздето, българскиятъ лозаръ изпада въ все по-тежко по-

ложение и ще бъде принуден или да изкорени лозята, или да иска по някакъв друг начин да бъде облаган, или пък ще трябва държавата да се откаже от неговото облагане, като остане лозарството без данък, както новите лозя бяха освобождавани 7 години от всякакъв данък. Ще ви посоча един примър. В нашия край едно село, което има повече от 18 хиляди декара лозя, от които събира около 10 милиона килограма грозде, тая година беше в много лошо положение. Мнозина от вас, които сж имали случай да минат през тоя край, сж си съставили понятие, че ако българското лозарство така продължава, ако българските лозари имат такава полза от своите лозя, то ще бъдат принудени веднаж за винаги да се откажат от тях, защото не могат да платят нито пръскането, нито ръзането, нито най-малкия труд, който влагат. Тая година сивият камък от 12 л. стигна 30 л. килограмът. И много хора, нямйки срѣдства да го купят, оставиха лозята си не пръскани и тѣ изгорѣха. Колкото се отнася до акциза, за който е въпрос днес, не само в този край, но в цяла България, лозаритѣ казват: бихме се отказали от лозята, отколкото да работим само за държавата, отколкото да плащаме акциз. И днес, г. г. народни представители, когато се слава въпросът за акциза на кашата, от която се вари ракия, както и за акциза на виното, ние всички трѣбва да си зададем въпроса: ако не бъде намален първият акциз най-малко с 60%, а на виното съвсем да се махне акцизът, ще дадем ли кураж на производителите да произвежда, и по такъв начин да има полза и той, и държавата? Тая година мнозина лозари, които обработват 20—30—40 декари лозе, от които получават 10—15 хиляди килограма грозде, макар да имаха съдове да го приберат, като виждаха, че се продава по 1.50 л. кг., а ще платят двойно повече акциз, гледаха до го дадат на безценица, само да не го турят в къщи и да платят акциза. Ако Народното събрание не създаде един закон, съ който да освободи лозаритѣ от тия акцизи, ние ще унищожим лозарството един път за винаги и нѣма да дадем кураж на лозаритѣ, които се стремят да го поставят на нужната висота.

Г. г. народни представители! Намалението на акциза, което се прави съ законопроекта, е такова, че ни най-малко нѣма да се почувствува от оня народ долу, който очаква днес много нѣщо от този законопроект.

Азъ предлагам да се освободи от акциз виното на ония производители, които произвеждат такова от собственото си грозде и го държат у дома си, откъдето го продават, а виното на онези производители, които го продават в кръчмитѣ, да се облага съ един поносим, по-малък акциз.

Г. министърът на финанситѣ съ този законопроект трѣбва да окуражи българския лозар, за да може той да прогресира в своето лозарство и да се стреми действително да направи нѣщо, от което да бъде доволен. Но ако законопроектът остане такъв, какъвто го виждаме сега, съ него ще бъде направено не много нѣщо, ще бъде направено само толкова, колкото да се хвърли прахъ в очитѣ на народа, който утре ще излѣзе предъ насъ да твърди, че ние сме си играли съ неговитѣ интереси и не сме го защитили.

Ето защо азъ съм на мнение, г. г. народни представители, тоя законопроект да се препрати въ комисията, дето да получи нужната корекция и да се пригоди към интереситѣ на всички лозари, за да бъдат окуражени да работят както за подобрието на собственото си положение, така и за подобрието на държавата. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ тая трибуна се изказаха много мисли и идеи въ връзка съ законопроекта за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, който разглеждаме. Чини ми се, че се прави една бърканица, една конфузия между целитѣ и намѣренитѣ на законопроекта, както е внесенъ, и ония цели и намѣрения, които предговорившитѣ исках да му поставятъ. За менъ законопроектътъ е единъ данъченъ законопроектъ, а не стопански такъв. Нито финансовитѣ министри, нито законопроектитѣ иматъ намѣрение да уреждатъ нѣкои стопански отношения, да действуватъ за повдигането поминѣка на нашето селско население, главно на лозарството, и затова не би трѣбвало да се спираме на всички ония въпроси, които сж въ връзка съ отдѣлни стрѣкове отъ нашето селско стопанство. Без-

спорно, въ връзка съ законопроекта биха могли да се изнесатъ много и най-разнообразни идеи, както направи напр. единъ отъ предговорившитѣ оратори, започвайки чутѣ ли не отъ преди 20 години, какво е било положението на лозарството, въ какво положение то се намира днесъ и въ какво положение то ще бъде утре. Но всичкитѣ въпроси, които се повдигатъ и разискватъ, иматъ смисълъ и значение дотолкова, доколкото съ законопроекта действително би се целило да се внесе нѣщо ново въ нашия стопански животъ. Азъ, обаче, не виждамъ съ законопроекта да се внесе нѣщо ново въ стопанския ни животъ. Законопроектътъ се внася отъ г. министъра на финанситѣ, отъ г. министъра на фиска и гони чисто фискална, чисто данъчна целъ. На г. министъра на финанситѣ му трѣбватъ известни обекти за облагане и той ги търси където може да ги намѣри. Следователно, спорътъ, който може да се повдига тукъ, както и въ комисията, където ще бъде препратенъ законопроектътъ, ще се сведе къмъ това, дали да бъде облагането съ по-голямъ процентъ, или съ по-малък процентъ. Но намѣренията, които г. министърътъ на финанситѣ преследва, далечъ не могатъ да бъдатъ въ връзка съ самия стопански битъ на нашитѣ производители на вина, изобщо въ връзка съ лозарството, което действително — трѣбва да признаемъ — отъ денъ на денъ запада и се намира въ тежко положение. Ако наистина законопроектътъ е само фискаленъ и гони само данъчно облагане, за мене е много понятието, отъ точка зрение на мотивитѣ, които придружаватъ законопроекта, всичко онова, което е замислено въ него и което се иска отъ насъ.

Г. министърътъ на финанситѣ е искалъ да се вслуша въ желанията, които му се представиха отъ лозаритѣ, въ смисълъ, че акцизътъ върху виното и ракиитѣ е чрезмѣрно голѣмъ. И, както виждаме, акцизътъ върху виното отъ 75 ст. се намалява на 40 ст. на литъръ, почти съ 50%. Може тукъ да се спори, че това намаление е недостатъчно, но, г. г. народни представители, азъ мисля, че даже и да бихме освободили съвършено виното отъ акцизъ — азъ бихъ отишълъ и до тамъ, да поддържамъ такава мисълъ предъ васъ, да бъде виното всецѣло освободено отъ акцизъ — това съвсемъ не би значило, че сме подпомогнали лозарството у насъ.

Искамъ да илюстрирамъ тая мисълъ съ нѣколко примѣри. Знае се отъ статистиката, че въ България се произвеждатъ около 200 милиона литри вино. Отъ тѣзи 200 милиона литри вино, по 30—40 ст. акцизъ на литъръ, ще се получи акцизъ 60—80 милиона лева. Ако бихме решили да се лишимъ отъ тия 60 или 80 милиона лева акцизъ, бихме отишли въ противоречие съ оная идея, която преследва г. министърътъ на финанситѣ, да обезпечи на фиска известни приходи отъ тамъ, където ги намѣри. И понеже се касае за данѣци, азъ мисля, че ако бихме искали да бждемъ последователни, да отидемъ до край, би трѣбвало да заличимъ днесъ акциза на виното, утре на друго, другиденъ на трето, да рѣжемъ отъ приходитѣ, които г. министърътъ на финанситѣ търси да намѣри за фиска, и по този начинъ бихме отишли въ противоречие съ основната мисълъ, която единъ данъченъ законъ има. Това едно. Отъ друга страна, ако бихме заличили този акцизъ, ако държавното съкровище би се лишило отъ 60—80 милиона лева, ако отъ производителитѣ на вино нѣма да се иска този данъкъ, който сж плащали досега, дали съ това бихме разрешили кардиналния въпросъ — повдигане на лозарството въ България? Азъ мисля, че съвсемъ не бихме го разрешили. И може би правъ бѣше онзи отъ преждеговорившитѣ, който смѣташе, че г. министърътъ на земледѣлието би трѣбвало да бъде тукъ, за да чуе всички оплаквания и въпроси, които могатъ да бждемъ повдигнати отъ народнитѣ представители, излизачи отъ центроветѣ, където се отглеждатъ лозя и произвежда вино, да чуе, че тукъ се касае за едно злочастие, бихъ казалъ, за единъ упадъкъ на лозарството и винарството у насъ, отъ които, като вземе актъ, да излѣзе тукъ съ едно цѣлостно и смислено законодателство. Защото, азъ пакъ твърдя, че съ странични данѣчни закони не можемъ да регламентираме стопанския животъ. Стопанскиятъ животъ се регламентира съ закони, които държатъ смѣтка за всички прояви на живота, за всички отношения, които биха могли да възникнатъ между производителитѣ и останалитѣ срѣди — консоматори, държава и пр. Да искамъ така случайно, съ единъ данъченъ законъ, да регламентираме стопанския животъ, това нито е възможно, нито би ни се удало.

Бихъ си послужилъ тукъ съ една аналогия. Законътъ за акцизитѣ, като данъченъ законъ, може да има своето подобие въ много закони въ други държави презъ разни времена. Понеже се намираме въ положение на нещастие следъ злополучна война, можемъ да намѣримъ подобенъ примѣръ въ Прусия, на която често пѣти искаме да подра-

жаваме. Преди 200 г. Прусия води голѣмата, тъй наречена 30-годишна война, и понеже на Фридриха Велики трѣбваша извънредно много сръдства, за да продължава войната или да посрѣща нуждитѣ на държавата, тамъ бѣше създаденъ единъ законъ за акцизѣтъ, който визираше 2775 артикули, обложени съ акцизъ, които даваха милиони на държавата. Разбира се, ние далечъ не можемъ да наподобяваме това, което е било въ странство. Азъ искамъ да кажа само, какво е било преди години. Сега народнитѣ маси сѣ много почувствителни, отколкото тогава, и не се подаватъ на такива облагания, каквито сѣ били възможни преди време. Днесъ българскитѣ селяни, българскитѣ производители — най-сетне да говоримъ само за селскитѣ производители, да не говоримъ за другитѣ производители у насъ, градски, занаятчийски, индустриални и пр. — сѣ много чувствителни, когато дойде да бѣде обложенъ тѣхниятъ трудъ, тѣхниятъ продуктъ на труда и въобще тѣхниятъ приходъ, тѣхниятъ доходъ; тѣ бързо реагиратъ и, следователно, днесъ не може да се действува така, както преди 200 години. Но примѣрътъ, който ви приведохъ, е въ тоя смисълъ идентиченъ, че когато се търсятъ приходи за държавата, надлежниятъ министъръ на финанситѣ или самиятъ фискалъ, държавната каса, ще ги прибере отъ тамъ, където ги намѣри.

Защо, обаче, се прибѣгва до облагане тъкмо на вината и на ракиитѣ съ тоя законопроектъ? Много понятно. Азъ бихъ казалъ, за да не бѣда неприятенъ на нѣкои сръди въ нашия Парламентъ, че само съ единъ такъвъ законопроектъ, какъвто е настоящиятъ, не бихме могли да коригираме дефектитѣ на многото закони за акцизѣтъ, каквито имаме. Нѣмаме само единъ единственъ законъ за акциза върху вината и материалитѣ, отъ които се вари ракия, а имаме още нѣколко закони за акцизи, съ които се облагатъ известни предмети съ акцизъ. Не би могло, следователно, съ единъ страниченъ законопроектъ, какъвто е настоящиятъ, да искаме да измѣнимъ всичко онова, което е легнало въ основата на всички отдѣлни закони за акцизѣтъ, които сѣ имали за целъ да създадатъ известни приходи на държавата. Държавата, като организирано цѣло, не може да съществува безъ приходи. Държавата търси да получи онова, което ѝ е необходимо, за да задоволи своитѣ нужди. И както се спомена много добре, държавниятъ бюджетъ не се нагажда така, както се реди частниятъ бюджетъ. Въ частния бюджетъ се правятъ разходи съобразно съ приходитѣ, когато въ държавния бюджетъ е обратното: по-напредъ се предвижда онова, което ще се разходва, а следъ туй се предвиждатъ приходитѣ, или другояче казано, министърътъ на финанситѣ съставя първо разходния бюджетъ, и съобразно съ това, на колко милиарда възлиза той, търси приходи. Когато въ частно-стопанския бюджетъ, напротивъ, споредъ приходитѣ се опредѣлятъ разходитѣ. Ако имашъ 5 л., ще похарчишъ 5, ако имашъ 10 л., ще похарчишъ 10 л.; не можешъ да надвишишъ онова, което имашъ. Ако държавата опредѣля първо своитѣ нужди и тогава опредѣля приходитѣ, за да покрие своитѣ разходи, естествено, тя ще търси тия приходи чрезъ облагане, чрезъ събиране на данъци. Ако ние кажемъ да намалимъ предвиденитѣ данъци съ 150, съ 100, съ 60 милиона лева, ще се намѣри въ затруднения министърътъ на финанситѣ. И азъ мисля, че ако г. министърътъ на финанситѣ ни сезира съ този законопроектъ, то е, отъ една страна, да даде ухо, тъй да се каже, на оплакванията, които идатъ отъ селското стопанство, отъ лозарскитѣ центрове, и, отъ друга страна, да се обезпечи държавата съ единъ минимумъ отъ постѣпления, безъ който не може. Иззатуй казахъ, че законопроектътъ въ сравнение съ съществуващото положение всаки е единъ напредѣкъ. Не може да се откаже, че ако сме плащали по-напредъ 75 ст. акцизъ на вината, а сега 40 ст., това е чувствително намаление, което се дължи на обстоятелството, че министърътъ е далъ ухо на онѣзи оплаквания, които идатъ отъ производителитѣ. Може би това намаление да не задоволява. И азъ бихъ се съгласилъ съ преждеговорившиятъ, че това намаление не задоволява, когато се касае за акциза изобщо като данѣкъ, безъ да го отричамъ. Азъ напълно и охотно се съгласявамъ съ всички, които теоритизиратъ тукъ и смѣтатъ, че акцизътъ е единъ данѣкъ, може би най-несправедливъ, че акцизътъ е единъ данѣкъ най-пороченъ, въ смисълъ, че той, вмѣсто да се морализира, както каза единъ отъ преждеговорившиятъ, той корумпира и преди всичко развращава органитѣ, които го събиратъ. Наистина, можемъ да споменемъ и това обстоятелство, че ако акцизътъ се събира правилно, може да даде една сума отъ нѣколко стотинъ милиона лева; фактически, обаче, той ни дава 50—60 милиона лева. Това се дължи главно на контрабандата. Зачеквамъ случайно въпроса за контрабандата. Може би ще бѣде отъ полза за селския производител, ако се взематъ надлежни мѣрки за ограничение на

контрабандата съ този законопроектъ, който обсъждаме днесъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. г. народни представители! Частъ е 8. Правя предложение да се продължи заседанието до свършване речта на г. Мутафовъ. Който сѣ съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Та, казвамъ, случайно засѣгамъ въпроса за контрабандата. Но контрабандата интересува само фиска; тя не може да интересува производителъ. Ако органитѣ на фиска взематъ мѣрки за ограничение на контрабандата и могатъ да я ограничатъ съ всевъзможни мѣроприятия, това би било добре главно за фиска. Но ако контрабандата се шири, или не бѣде ограничена, съ това дали ще стане по-добре на самия производител, който произвежда извънредно много, неимовѣрно голѣми количества вино или ракия? Единъ отъ преждеговорившиятъ спомена — като аргументъ, съ който искаше да подкрепи една своя мисль — че трѣбва министърътъ на финанситѣ да помисли добре за утрешния день, преди да ни предложи новитѣ мѣроприятия. Той каза: „Идущата година може реколтата на овощия да бѣде добра, да даде много материалъ за варене на ракия и да се произведе грамадно количество вино или ракия, затова г. министърътъ трѣбва да се замисли, да вземе съответни мѣроприятия, защото ни чака нѣщо по-лошо“. Г. г. народни представители! Азъ мисля, че на такива злини, които действително може да се явятъ, не може да се помогне съ каквито и да е мѣроприятия, които целятъ ограничение на контрабандата. Контрабандата може да бѣде намалена и сведена до минимумъ. Но ако фискалитѣ органи не сѣ въ състояние да се справятъ съ нея, тя може да се шири, тя ще съществува и мѣчно могатъ да се хванатъ ония, които контрабандиратъ. Но съществуването или ограничението на контрабандата въсьсемъ не облекчава положението на производителното население. Производителното население може да бѣде защитено по други начини, споредъ мене, за които ще кажа нѣколко думи по-късно.

Законопроектътъ засѣга 5—6 въпроси, които сѣ дали поводъ и основание на г. министра да ликвидира съ тѣхъ, съ целъ да гарантира известни приходи за фиска. Тия въпроси сѣ: първо, въпросътъ за облагане виното съ първоначаленъ акцизъ и въпросътъ за облагането му съ втори акцизъ — заедно съ допълнителния общински таквъ — когато служи като суровъ материалъ за варене на спиртъ. Г. г. народни представители! Азъ казахъ, че първиятъ акцизъ, който се плаща отъ винопроизводителъ, можемъ да го премахнемъ, защото печалбата отъ него не е голѣма. Но азъ се смуцавамъ отъ друга една мисль и смѣтамъ, че тя рѣководи г. министра на финанситѣ, който ни предлага намаление, но не отмѣняване всецѣло облагането на вината. Тая мисль се отнася до начина, по който бихме могли да контролираме движението на това грамадно количество вино, което се произвежда въ страната. Касае се за производство на 200 милиона литри вино. Ако махнемъ акциза, вѣрно е, че държавата ще се лиши отъ известни постѣпления отъ акциза, безъ съ това значително да се подобри положението, защото 50—60 милиона, разпредѣлени на едно толкова многобройно население — 100.000 сѣ стопанствата, които се занимаватъ съ лозарство и винарство — нѣма да бѣде чувствително облекчение на неговия данѣченъ товаръ; но, отъ друга страна — и това е, което ме смуцава — ние ще се лишимъ отъ възможността да следимъ движението на това голѣмо количество вино отъ рѣка на рѣка. Касае се за движението на 200 милиона литра вино, което, щомъ не се обложи съ акцизъ, нѣма да бѣде задълженъ производителътъ да дава декларация, никакво вписване не ще има и, следователно, нѣма да знаемъ нито кѣде се намира, нито кѣде ще отиде това огромно количество отъ 200 милиона литри вино, което може да бѣде превърнато евентуално въ спиртъ.

Лансира се друга една мисль — че ако бихме се отказали отъ облагане виното съ акцизъ, бихме могли, въ замѣна на това, да обложимъ самата земя — една мисль, която имаше първоначално предъ видъ и г. министърътъ на финанситѣ. Но — дължа да отбележа това важно обстоятелство — следъ като той и членоветѣ отъ финансовата комисия се консултираха съ представители на Лозарския съюзъ, които представиха свои искания предъ него и предъ финансовата комисия, намѣри се, че едно минимално даже облагане на земята, вмѣсто облагане на виното, ще бѣде по-щетно за самия винопроизводителъ, за самия лозаръ, отколкото ако се обложи самото вино. Защото — възможно е, ако обложимъ земята, въ дадения случай лозята, да дойде неурожайна година, ще дойдатъ, може би, силни вѣтрове, силни дъждове, суша и т. н.

причини, ще има недородъ на тия лозя, които, обложени единъ път съ поземеленъ данъкъ, новиятъ имъ данъкъ ще бѣде много по-тежко и мъчно поносимъ отъ производителя, отколкото ако се обложи виното, което, въ всѣки случай, ще бѣде единъ продуктъ, колкото и минималенъ, все таки полученъ отъ лозята и прибранъ въ бѣвичитъ на производителя. Тѣй че, намѣри се — правя тая бележка въ отговоръ на снова, което г. Таслаковъ изнесе тукъ — че по-добре би било отъ гледна точка интереса на самия производител, да се облагатъ не лозята, не земята, а самото вино. И тукъ би могло да се спори пакъ — азъ този въпросъ го оставямъ откритъ, оставамъ го за финансовата комисия, която щего обсъди — дали въобще тоя размѣръ на данъка на виното трѣбва да бѣде 40 ст., или 30 ст., или 20 ст. Туй не е важно. За мене е важно само, че виното ще се обложи, колкото и минимално да бѣде това облагане, за да се даде възможност на държавата, която все трѣбва да има своитѣ приходи, да проконтролира движението на това вино, за да се ограничи до известна степенъ и контрабандата. Защото, г. г. народни представители, не е въпросътъ само за контрабандата у насъ, но се касае за движението, за разнасянето на виното, за преваряването му въ ракии, въ спиртъ и пр. При всѣки тѣзи действия, които се извършватъ отъ производителя и около производителя, ставатъ много злоупотрѣблениа, които фактически често пакти не даватъ възможност на държавата да получи нито една пета отъ това, което има право да получи, по силата на съществуващитѣ закони — едно обстоятелство, което и тукъ не е оспорено. Г. Бончевъ, както и азъ, които изхождаме отъ лозарски центъръ, знаемъ много добре, какво става около превръщането на виното въ спиртъ и ракия и пр. и пр., знаемъ всѣки заобикалки, които се правятъ, за да се увреди интересътъ на фиска, а следъ това — да се увредятъ интереситѣ и на самитѣ производители.

Но ако системата за облагане не би могла да ни накара да промѣнимъ редакцията тѣй, както се дава въ самия законопроектъ за облагане виното или кашата, отъ която се вари ракия, има други странични въпроси, които се засѣгатъ отъ законопроекта и които мисля, че биха могли тукъ да бѣдатъ защитени съ пълно основание. Не се впускамъ въ обяснения и въ разглеждане на ония въпроси, които уважаемиятъ г. Бончевъ изнесе тукъ отъ трибуната. Той казваше: „Азъ бихъ желалъ нѣкоя да ме опровергавае“. Г. г. народни представители! Нѣма защо да опровергавае г. Бончева, защото фактитѣ, които той изнесе, сѣ вѣрни сами по себе си, но тѣ, както той ги изнесе, не му даватъ основание да натяква на когото и да било, че законопроектътъ, който сега се внася за разглеждане се отнася за единъ пороченъ случай за облагане съ акцизъ. Законопроектътъ нѣма за целъ да разреши голѣмитѣ проблеми, които г. Бончевъ посочва. Фактъ е, на примѣръ, че лозята, по своята стойностъ, възлизатъ на милиарди и, ако смѣтнемъ само лихвения процентъ на тия милиарди, той нѣма да покрие дохода, който ни даватъ лозята. Това е единъ фактъ, който трѣбва да ни накара да се замислимъ, когато ще има да разрешаваме кардинални въпросъ за условията, при които живѣе и действува нашиятъ лозаръ. Но днесъ съ законопроекта ние съвсемъ нѣмаме за целъ да разрешаваме тия въпроси. И затуй, мисля, че ония, които повдигнаха тия голѣми шекотливи въпроси, не бѣха въ правото си днесъ да ги дебатиратъ. Ако г. министърътъ на земедѣлнето ни сезира съ единъ законопроектъ, който да цели подобрене и повдигане условията за производството на грозде или вино, или подобрене и повдигане условията на стопанския битъ на винопроизводителя, на лозаря, на лозарскитѣ центрове, тогава всѣки тия проблеми и въпроси, които се изнесоха тукъ отъ трибуната, можемъ да ги дебатирате и да искаме да имъ дадемъ едно правилно разрешение. Но така, инцидентно, случайно да искаме да ги дебатирате и да ги разрешаваме съ единъ данъченъ законопроектъ, каквѣто е този, азъ смѣтамъ, че нищо нѣма да постигнемъ. Азъ намирамъ, че това би било много неоснователно и че нѣма да се постигнатъ целитѣ, които се гонятъ.

Азъ искамъ да засегна и другъ единъ въпросъ, който ми прави впечатление и който мисля, че би трѣбвало да спре вниманието на всѣки ни. Касае се за една мисль, съвсемъ необоснована, която се лансира отъ тия, които говориха по законопроекта. Единъ отъ ораторитѣ се изказа, че като се има предъ видъ фактътъ, какво лозаритѣ страдатъ отъ конкуренция на сроднитѣ индустрии, съ винената — спиртна, оцетна и бирена — въпросътъ е дошелъ до тамъ, щото трѣбва или едноно производство, единиятъ стрѣхъ отъ тоя клонъ на народното стопанство да вирѣе за смѣтка на другитѣ, или пъкъ другитѣ ще уду-

шатъ първия. Азъ смѣтамъ, че въпросътъ не трѣбва така да се поставя. Азъ и другъ пътъ съмъ застъпвалъ становището, че никога не би трѣбвало само отъ тази страна да се разглежда въпросътъ за подобрене положението на лозаритѣ — да искаме да унищожимъ всѣки други поминѣции, които съществуваатъ вънъ отъ лозарството като индустрия. Мисльта ми е ясна, за да не става нужда отъ пояснения. Защо да искаме гибелта на бирената, на спиртната, на оцетната индустрии? Защото тѣ нѣкакъ-си влошавали положението на винопроизводителя, на лозаря ли? Азъ не мога да разбера тая мисль. Вѣрно е, че лозаритѣ страдатъ, но причината на тѣхното страдание, споредъ мене, далечъ не е въ факта, че бирената, спиртната, оцетната индустрии се намиратъ въ едно по-завидно, положение. Вѣрно е така сѣщо — не бихъ искали да споря — че спиртоваритѣ, бироваритѣ и оцетофабрикантитѣ сѣ печелили и печелятъ извънредно много. Но смѣтнете, г. г. народни представители — азъ отивамъ до край — че ако ние бихме унищожили тия индустрии, ако бихме затворили и бирени, и оцетни, и спиртни фабрики и оставимъ при тия условия само нашитѣ лозопроизводители, ще постигнемъ ли целта, която гонимъ? Азъ така прѣко поставямъ въпроса: ще подобримъ ли по тоя начинъ значително положението на нашия винарь, който произвежда 200 милиона литри вино ежегодно и ги държи на разположение на пазара, а този пазаръ го нѣма? Азъ не се боя да отговоря отрицателно — че нѣма да се помогне на винопроизводителя, ако ние бихме затрили тия индустрии. Съ единъ много простъ аргументъ бихъ си послужилъ, за да откъвря мисльта на очия, които ни лансиратъ за-видното положение, хала на другитѣ индустрии, въ сравнение съ хала, съ положението на винаритѣ. Тия индустрии, които консомиратъ спиртъ — думата ми е за оцетаритѣ и за спиртоваритѣ — консомиратъ толкова малко количество вино, че то е незначително, въ сравнение съ онова грамадно количество вино, което произвеждатъ нашитѣ винари, и далечъ нѣма да се оправи положението на винаритѣ чрезъ намаляването акциза на виното, отъ което се вари спиртъ.

Азъ ще си послужи съ единъ примѣръ. Тукъ се визира не само спиртната индустрия, но и парфюмерийната, за която често се говори, че трѣбва да бѣде лишена отъ облагитѣ по специалния законъ за насърдчение мѣстната индустрия.

Министъръ С. Стефановъ: Сега я лишаваме.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Азъ нѣмамъ нищо противъ, да се лиши тая индустрия отъ облагитѣ, както каза г. министърътъ на финанситѣ. Сега съ законопроекта се облага литъръ спиртъ за парфюмерийни цели съ акцизъ 5 л. златни, които, умножени по 15, правятъ 75 л.

Министъръ С. Стефановъ: Пълниятъ акцизъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Фактически това означава, приравняване на тая индустрия, която консомира спиртъ, съ всѣки обикновенъ гражданинъ, който отива въ спиртната фабрика да си купи единъ литъръ спиртъ на общо основание.

Пита се: ако обложимъ съ 5 л., 4 л., съ 2 л. или съ 1 л. златни всѣки литъръ спиртъ за парфюмерийната индустрия, дали значително ще допринесемъ за подобрене положението на нашитѣ лозари, като знаемъ, че нашата парфюмерийна индустрия консомира годишно максимумъ 50 хиляди литри спиртъ?

Министъръ С. Стефановъ: 100 хиляди литри.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): 50 хиляди литри спиртъ се добиватъ отъ 500 хиляди литри вино. Ако тия 500 хиляди литри вино ги спаднете отъ 200 милиона литри вино, колкото се произвежда сега у насъ, ще ни останатъ 199.500.000 литри вино. Ще се подобри ли съ нѣщо положението на нашитѣ лозари, на нашитѣ винари, ако тия 500 хиляди литри вино бѣдатъ спаднати отъ цѣлото производство въ страната? Съвсемъ не.

Та, азъ намирамъ, че макаръ фактически законопроектътъ да държи смѣтка за тоя поплакъ срещу парфюмерийната индустрия у насъ, тази драстична мѣрка, която е взета срещу парфюмерийната индустрия, като се облага съ повече акцизъ спиртътъ, който тя употрѣблява, и като се лишава тая индустрия отъ облаги, далечъ нѣма да подобри положението на нашитѣ лозари.

Когато се говорѣше по законопроекта, се изтъкваше положението, че не сме обръщали достатъчно внимание

на оплакванията на нашите лозари, че не сме отдали достатъчно внимание и грижи за подобрене поминъка на нашето селско производително винарско население. Г. г. народни представители! Азъ мисля да съм правъ, когато твърдя, че каквито и да бъдат разбирателствата на намалението на акциза, съ него ние няма да подобримъ положението на нашите лозари. Ние ще го подобримъ само по пътя на едно друго, системно законодателство, което вече няма да бъде подъ грижите на г. министра на финансите, който търси приходи за фиска от данъци, но ще бъде подъ грижата на друг единъ министъръ, който ръководи стопанската политика на България, респективно подъ грижите на г. министра на земледелието. И азъ мисля, че ние можемъ да бъдемъ спокойни, че докато въ лицето на г. Димитъръ Гичевъ имаме единъ министъръ на земледелието, който действително промишлява и полага грижи за защита интересите на земледелското население, все ще доживеемъ деня да видимъ облекчено положението на нашето селско население. Днесъ ние напразно разпъваме на кръстъ законопроекта, напразно критикуваме г. министра на финансите, който не е човекътъ, който ще трябва да ни сезира съ всички ония мероприятия, които сж необходими за подобрене хала на нашето производително население. Той ни сезира съ единъ законопроектъ, който, въ сравнение съ съществуващия, е 50% по-добъръ, защото намалва акциза, който се събира върху материалитъ, отъ които се вари ракия и специално върху виното, отъ което се вари спиртъ.

Споменахъ за други 3—4 въпроси, които се засягатъ въ законопроекта. Нарочно избгвамъ въпроса за увеличаване акциза върху захарта. Следъ като намалихме пазарната цена на захарта чрезъ едно съглашение между комисариата и фабриките — единъ пътъ я намалих миналият режимъ, втори пътъ я намалих ние — сега на нова смятка облагаме захарта съ акцизъ 2 л. на кг., ако се не лъжа. Изоставямъ тоя въпросъ, защото той е въпросъ на мърка. Дали действително захарта ще може да понесе това ново облагане, това е единъ въпросъ, който ще бъде обсъденъ въ финансовата комисия, и няма защо да споримъ тукъ. Върху тоя въпросъ тамъ ще се изкажемъ за или противъ и ще видимъ какво може да се направи.

Отминавамъ също и въпроса за оцета. Притежавамъ маса телеграми, които получавамъ като председател на финансовата комисия отъ разни производителни центрове. Почти всички лозари казватъ: „Да се забрани производството на оцетъ отъ спиртъ, а да се произвежда оцетъ само отъ вино“ — една мисълъ, която действително е здрава, защото, при наличността на 200 милиона литри вино — и азъ бихъ си послужилъ съ тоя изразъ — би било безсмислица да искаме да произвеждаме оцетъ отъ спиртъ и да пренебрегваме виното, което се чудимъ какво да го правимъ. Да изоставимъ този и други дребни въпроси, които сж леки за разрешение и които сж намърлили такова въ самия законопроектъ. Па най-сетне би било добре и въ финансовата комисия да се подсказватъ нѣкои нови идеи, би могло тамъ да се направи нѣщо, безъ да имаме основание за атакуване на самия законопроектъ, който действително отговаря на известни нужди на момента, на времето.

Главните въпроси, които имахъ предъ видъ въ случая и които сж нанизани въ нѣколко члена на самия законопроектъ, засягатъ: първо, облагането на виното, второ, облагането на кашата, трето, производството на оцетъ отъ вино, намѣсто отъ спиртъ, четвърто, запечатването на кананитъ и, най-сетне, петиятъ въпросъ, който може да ни интересува, е въпросътъ за кратката давностъ, която се предвижда въ законопроекта.

Г. г. народни представители! Казахъ, че въпросътъ за облагане на виното съ акцизъ е единъ въпросъ, който по начало, по принципъ, бихме могли да го разрешимъ още сега тукъ, въ пленума, независимо отъ решението, които могатъ да се взематъ въ комисията, макаръ тя да е, която ще ни сезира съ своите окончателни решения по въпроса. Бихме могли да се лишимъ съвсемъ отъ акциза на виното, ако не съществувае тая опасностъ, за която ви казахъ, именно че фискътъ, който търси обектъ за облагане, не само ще се лиши отъ една значителна сума, което би било въ разръзъ съ политиката на министра на финансите, но още бихме се натъкнали на мжката, на невъзможността въобще да хванемъ движението на 200 милиона литри вино, които ще се оставятъ на разположение и въ движение, както намърятъ за добре търговците или производителитъ. Въ връзка съ това обстоятелство — движението на виното по разни направления, безъ никакви преносителни свидетелства, безъ никаква контрола на акцизните власти — няма да имаме гаранцията, че това вино,

взето въ неговата цѣлостъ, като единъ обектъ, отъ който може да се получи спиртъ, се е преварило и че се е получило отъ него спиртенъ дестилатъ, който може да бъде обектъ за облагане отъ страна на фиска. Ако оставимъ виното необложено съ какъвъ да е акцизъ, ние ще намалимъ възможността да се следи движението на виното, да се следи и преваряването му въ спиртъ и хващането на спирта като обектъ за облагане. Тая е моята мисълъ. Азъ съмъ дълбоко убеденъ, че ако оставимъ виното безъ всѣкакъвъ акцизъ, отъ това вино ще се произвежда спиртъ, който няма да бъде възможно на органитъ на фиска да го облагатъ, по силата на съществуващите законоположения, даже и въ такива разбиръ, въ каквито и сега едва-едва той може да бъде хванатъ и обложенъ.

Но независимо отъ това обстоятелство, г. г. народни представители, азъ получавамъ маса телеграми, както казахъ, отъ разни лозопроизводителни центрове, където самите лозари се примиряватъ съ мисълта, че виното може да бъде обложено съ акцизъ. На много мѣста — въ здрави производителни центрове, не така случайни производители на вина и ракии — па даже и представители на най-големия лозарски центъръ, какъвто е напр. Сухиндолъ, и тѣ сж на мнение, че въ края на крайщата, предъ видъ на тѣзи съображения, които азъ изтъкнахъ, виното би могло да се обложи съ единъ минимумъ, ако не съ 40 стотинки, то съ 30 стотинки акцизъ. За мене не играе никаква роля дали ще бъде обложено съ 30 или 40 ст., или 20 ст.; за мене е важенъ принципътъ, началото — и азъ разглеждамъ въпроса не отъ точка зрение на интереситъ на винаря, а отъ обществени, държавни съображения — че макаръ съ 20 или 30 ст., единъ пътъ обложено виното съ акцизъ, самиятъ неговъ производителъ ще бъде заставенъ да го декларира и ще се държи смятка за движението на това вино отъ една ржка въ друга. И когато дойде въ ржцетъ на ония, които ще го превърнатъ въ спиртъ, да може спиртътъ да бъде хванатъ и обложенъ, а не да се загуби и виното, и спиртътъ. Може да ви се види страненъ следниятъ курioзъ: въ нѣкои лозарски центрове, където сж произведени голѣми количества вина, когато потърсите вината, които сж платили първоначаленъ акцизъ и когато знаете, че тия вина сж превърнати въ ракия и отъ ракия въ спиртъ и ги потърсите за вторично облагане съ акцизъ, като превърнати въ ракия и въ спиртъ — ние няма да ги намъриме нито въ производителя, нито въ трета ржка, защото чисто и просто тѣ сж минали отъ ржка на ржка — да не кажа нѣщо друго — движели сж се безъ да платятъ съответния акцизъ на държавата, който при преваряването на виното се плаща. Този фактъ се хвърля въ очитъ на общественика, на оня, който щадни интереситъ на фиска. Въ дадения случай ние би трѣбвало да имаме предъ видъ не само интереситъ на търговците, но и интереситъ на фиска. Нарочно не поменavamъ интереситъ на производителя, защото производителътъ е платилъ първоначалния акцизъ на виното, за него въпросътъ е свършенъ: виното е излѣзло отъ неговитъ ржце, той не дължи повече на фиска, нито фискътъ има какво да търси повече отъ него. Но когато това вино, за което е платенъ първоначалния акцизъ, е минало въ ржцетъ на търговеца, на спиртовареца, на дестилатора, когато това вино се превръща въ ракия и въ спиртъ и се заобикаля законътъ или, казано по-другояче, се контрабандира и не се плаща акцизъ — кой страда въ такъвъ случай? Страда не само фискътъ, но страда и производителътъ. Или, ако щете, производителътъ няма да страда, но няма да спечели; ще спечели, както много право забеляза г. Тодоръ Бончевъ, лошиятъ търговецъ, спекулантътъ; честниятъ търговецъ и производителъ няма да спечелитъ.

Следователно, дали ще се намали акцизътъ на виното на 20—30 или 40 ст., както казахъ преди малко, не е важно; съ туй ние не разрешаваме основния въпросъ, който се изнесе отъ тази трибуна — въпросътъ за подобрене положението на лозаря. За положението на лозаря би трѣбвало да се замислимъ всички и съ специално законодателство да се направи всичко възможно за подобрене неговия халъ. Този въпросъ може да се обсъжда, но той не може да се разреши днесъ при дебатването на този законопроектъ. Може много и много идеи да се кажатъ на министра на респективния ресоръ, когато ще ни сезира съ своите мероприятия за подобрене положението на нашия лозаръ, тѣй както сме сезирани съ маса мероприятия за подобрене положението на нашия занаятчия, за подобрене положението на нашия производителъ на зърнени храни и т. н. Защо да бъдемъ внимателни, когато се касае за интереситъ на производителъ на зърнени храни, на занаятчията, даже на търговците или на износителитъ, а да не бъдемъ внимателни, когато

се касае за интереситѣ на селянина лозарѣ, производителѣ на вино, отъ което се добива спиртѣ или ракия и т. н.? Азъ мисля, че подобни положения могатъ и трѣбва да легнатъ въ основитѣ на другъ законъ, но не и въ единъ данъченъ законъ като този, съ който ни е сезиралъ г. министърътъ на финанситѣ.

Г. г. народни представители! Азъ ще завърша съ една основна мисль, която въ случая трѣбва да ни ръководи, когато има да разрешаваме въпроса за нашитѣ вина.

Единъ народенъ представител, който говори отъ тази трибуна, запита: кажете ми съ какво вие бихте облекчили положението на винаря и на лозаря, когато виждате — фактитѣ не могатъ да се отрекатъ — че действително неговото положение е тежко? Тукъ се правѣха смѣтки колко струва обработването на единъ декаръ лозе. Каза се, че 4—5 хиляди лева се харчатъ и въ сѣщностъ лозарятъ не може да прибере това, което е похарчилъ, а камоли да остане нѣщо за препитание, за посрѣщане на нуждитѣ на неговото семейство. Тѣзи смѣтки сѣ много прави. Но азъ бихъ задалъ другъ единъ въпросъ, а не този: какво да препорѣчаме за подобрене тежкото положение на лозаритѣ, което не можемъ да отречемъ и което признаваме? Азъ бихъ задалъ този въпросъ: какво ще направимъ съ тѣзи 200 милиона литри вино, които произвеждаме и нѣмаме за тѣхъ пласментъ? Азъ мисля, че преди да се отговори на кой и да е другъ въпросъ, трѣбва да се отговори на този кардиналенъ въпросъ. Ако имамъ нѣщо, което да влошава положението на нашия винарь и лозаръ, то е, че той не може да изнесе своитѣ вина било на нашия, било на външния пазаръ, за да получи оная цена, която трѣбва да добие за плода на своя трудъ. Този въпросъ трѣбва да се постави въ всичката му ширина и да се помѣчимъ да му намѣримъ отговоръ. Въ положение ли сме ние да пласираме това количество отъ 200 милиона литри вино, което се произвежда въ страната? Безспорно, не! Въ положение ли сме да го изнесемъ на външния пазаръ? Каза се отъ г. Адамъ Нейчевъ, че не можемъ да направимъ и това, защото нашитѣ вина не издържатъ; тѣ ферментиратъ на открито и дотогава, докогато ферментиратъ на открито, а не на закрито, както е въ чужбина, тѣ винаги ще съдържатъ въ себе си външни примѣси, които ще ги развалятъ скоро и ще ги правятъ негодни. Да не говоримъ за други странични въпроси — за качеството на нашитѣ вина и пр. Отъ друга страна, ноторенъ фактъ е, че ние не можемъ да консумираме вината и вътре въ страната си, както не можемъ да ги изнесемъ и вънъ, и това е, което влошава положението на нашия лозаръ. Макаръ че днесъ декаритѣ, засадени съ лозя, сѣ спаднали на около 800 хиляди — по-рано сѣ били надъ 1 милионъ декара — произвежда се такова голѣмо количество вино отъ тия лозя, че производителътъ не може да го пласира, не може да намѣри цена за този продуктъ на труда си и положението му се влошава отъ день на день. Отъ 4—5 л. килограмътъ, виното може да спадне на 3 л., на 2 л., може да спадне на левъ и половина и на единъ левъ килограмътъ. Като не може производителътъ да намѣри кѣде да го продаде, ще бѣде принуденъ да го продаде на ниска цена, за да вземе нѣкоя и друга пара, отколкото да го държи да се развали и да го загуби съвършено, да дойде до катастрофалното положение, че виното да не представлява никаква цена за него. Това е голѣмото бедствие за производителя. Азъ мисля, че г. Бончевъ, който говори за мѣжнотиитѣ, съ които ще трѣбва да се справи надлежниятъ министъръ, вмѣсто да натяква на правителството, което ни сезира съ този законопроектъ, който нѣма за целъ да се справя съ стопанскитѣ мѣжнотии; вмѣсто да натяква на министра, който ни сезира съ този законопроектъ, който визира намаление на акциза съ 50% и който би могълъ да бѣде намаленъ още повече, ако разглеждаме законопроекта отъ стопанска гледна точка, би трѣбвало да се спре на следния кардиналенъ въпросъ, ако иска да разреши народостопанската проблема, на която не е мѣстото сега, при дебатирането на този законопроектъ: какъ да намѣримъ пазари за нашитѣ вина вътре въ страната и вънъ отъ нея? Азъ намирамъ за доста правдива една идея, която той лансира тукъ, и мисля, че по пътя на таква насоки трѣбва да се помѣчимъ да намѣримъ разрешение на занимаващия ни въпросъ. Той каза, че трѣбва да създадемъ условия за консомация на безалкохолни вина у насъ. Колко? 20 милиона килограма или повече? Споредъ даннитѣ, съ които разполагаме, едно малко количество отъ вината въ всѣки случай могатъ да бѣдатъ консомирани, като безалкохолни. Наистина, 20 милиона килограма, при 200 милиона килограма производство, е малко, но всетаки това е единъ процентъ. 20 милиона килограма вина, ако не можемъ да ги продадемъ като натурални, ще можемъ да ги

консумираме като безалкохолни вина, ако, разбира се, чрезъ пропаганда се създадатъ условия за консомация на такива вина. Какъ става тѣхното пресичане, какви сѣ отговорноститѣ на лицата, които се занимаватъ съ това, това не може да се вмѣнява въ вина, въ упрѣкъ на който и да е министъръ. Но конференцията решила въпроса така! Конференцията може да дава мнение, но държавата разполага съ институции, които авторитетно могатъ да кажатъ своето мнение. И ако тѣ сѣ събрали, като сѣ позволили съ $\frac{1}{2}$ грамъ, вмѣсто съ единъ грамъ, натриевъ бензоатъ да се пресичатъ, тѣ иматъ отговорностъ за това; това не може да се вмѣнява въ упрѣкъ на който и да е министъръ, нито на законопроекта, който не се занимава съ тия въпроси. Въпросътъ е да се изнесе една частъ отъ това огромно количество вино, което се хвърля на пазара, и да се направи възможна неговата консомация. Дали ще се превърне въ безалкохолно питие, или ще се изнесе, чрезъ подобрене качеството му — това е отдѣленъ въпросъ, той не попада подъ грижитѣ на министра на финанситѣ, а попада подъ тия на министра на земледелието.

За наша утѣха, азъ мисля, г. г. народни представители, че проблемата не е неразрешима, не е толкова трудна, че да не може да се намѣри изходъ отъ това положение, въ което се намираме. Азъ си спомнямъ, бѣше време, когато единъ нашъ консулъ въ една своя статия, съ подписа си твърдѣше, че нашитѣ вина не могатъ да бѣдатъ изнесени на чуждитѣ тържища по много причини. Оказа се, че това не е вѣрно. Ние имаме винарски фирми, които успѣха да изнесатъ порядъчно количество вина на чуждитѣ пазари. Ако бихме успѣли да изнесемъ на вънъ наши вина не само въ бутилки, въ наливно състояние, но дори за превръщане въ оцетъ, за нуждитѣ на чуждата индустрия, все пакъ това заслужава грижитѣ на българския държавникъ. Ако бихме могли да изнесемъ каквото и да е количество и да намалимъ щока отъ вино, произвеждано въ голѣмо количество въ страната, ще бѣде успѣхъ за насъ. Това, обаче, ще бѣде въ грижитѣ на респективния министъръ, който ще трѣбва да се занимае съ този въпросъ.

Свършвамъ, г. г. народни представители. Азъ мисля, че ще бѣде грѣшка сега, когато обсъждаме единъ данъченъ законопроектъ, да разглеждаме покрай финансовата му страна и стопанската такава; повдигайки въпроси чисто стопански. Ако ние бихме били сезирани съ единъ законопроектъ съ социаленъ или стопански характеръ, тогава, естествено, можехме да се спремъ и на стопанскитѣ проблеми. Но сега, когато обсъждаме единъ данъченъ законопроектъ, нѣма защо да се спираме на тѣзи въпроси. Азъ ще се съглася, че законопроектътъ, който се внася отъ г. министра на финанситѣ, засѣга и чисто стопански въпроси само дотолкова, доколкото държи смѣтка за облекчаването на едно производително население, каквото е лозарското, дотолкозъ, доколкото държи смѣтка за неговитѣ интереси. Той, обаче, си остава данъченъ законъ, фискаленъ законъ, и ние не можемъ чрезъ единъ фискаленъ законъ да искаме да разрешаваме народостопански проблеми.

Две думи и за начина, по който сѣ разрешени въпроситѣ за казанитѣ и за давността.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ лансиралъ предъ васъ идеята, която лансираха много лозари, че казанитѣ, когато служатъ за преваряване на джибри отъ собствено производство въ ракии, не би трѣбвало да бѣдатъ подъ строгъ, даже подъ никакъвъ контролъ на държавата, но само при едно условие — че бихме могли да намѣримъ срѣдство да се избѣгне контрабандата, както бѣше порано, преди да имаме тѣзи много сложни регламентации, които имаме сега по закона за акцизитѣ. Спомнямъ си, бѣхъ дете, когато всѣка къща си имаше казанъ за варене на ракия отъ пращини. Вземаше се джибритъ отъ собственото производство и се преваряваша на ракия въ собственъ казанъ. Тая ракия се употребяваше за домашни нужди. Известна частъ можеше и да се продаде. Можемъ да обсъдимъ този въпросъ: дали действително казанитѣ, когато служатъ за преваряване на джибри отъ собствено производство въ ракии, би трѣбвало да попадатъ подъ ударитѣ на закона, дали да се вади патентъ за тѣхъ или не — защото друга регламентация по закона за акцизитѣ нѣмаме — дали въобще онзи, който има казанъ за преваряване на джибри въ ракия, трѣбва да си вземе патентъ за варене на ракия, когато това преваряване става за собствено употребление или не. Можемъ да се спремъ на този въпросъ. Можемъ въ такъвъ случай да премахнемъ контролата на държавата — това, което искатъ и мнозина лозари. Но когато този казанъ може да служи за варене и на чужди джибри въ ракия, съ целъ

за спекула, за печалба, и това се превърне въ занаят, вече тамъ трѣбва да се извади патентъ. Азъ мисля, че въпросътъ, който се повдига, би могълъ да бѣде предметъ на обсъждане отъ финансовата комисия.

Две думи за давността. Въ действащия законъ за акцизитъ и патентовия сборъ се предвижда шестмесечна, кратка давностъ. Сега въ законопроекта се прави промѣна, казва се, че тая давностъ става едногодишна, т. е. нарушителътъ на закона за акцизитъ не може да бѣде преследванъ, ако отъ датата на извършване на нарушението се е изминало повече отъ една година време. Значи, ако въ течение на една година отъ извършването на нарушението по закона за акцизитъ нарушителътъ бѣде заловенъ, той попада подъ ударитъ на закона. Досега се предписваше нарушението съ шестъ месеца, а сега се увеличава на една година.

А. Капитановъ (з): Изключение е щестъ месеца, принципътъ е една година.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Кое е изключение — дали шестъ месеца или една година, това, азъ мисля, е въпросъ на рационално мѣроприятие, което ще се обсъди въ финансовата комисия. Комисията ще направи онова, което е възможно.

Но въ връзка съ това има и другъ единъ въпросъ, който се повдига отъ нѣкои преждеговоривши, и който мисля, че е правилно разрешенъ въ законопроекта. Казвахъ така: не можемъ вѣчно да тормозимъ производителя, който се намира подъ гнета на едно фискално преследване, защото е направилъ едно нарушение, което е дало поводъ за повдигане на това преследване. А въ законопроекта е казано, че нѣма процесуална давностъ за възбуденитъ въ опредѣления срокъ преследвания. Съ една речъ, макаръ подиръ година, подиръ две, подиръ три, провинениятъ ще бѣде наказанъ, щомъ е повдигнато преследване срещу него. Мнозина казватъ, че трѣбва да се постави срокъ, че не би трѣбвало година, две, три, вѣчно да бѣде тормозенъ производителътъ на вино, който е направилъ известно нарушение, а би трѣбвало, когато се затрѣни по нѣкакъвъ начинъ движението на преследването по общия наказателенъ законъ, да се предписва самото преследване. Законопроектътъ премахва това изключение. Досега, когато по нѣкакви съображения се спре движението на преследването — а такива причини може да се създадатъ много, защото между заинтересованитъ могатъ да се намѣрятъ недобросъвестни лица, та по нѣкаква причина нѣкое дѣло да се затули, захвърли — когато се спре преследването и изтече срокътъ, ще се прекрати преследването. Законопроектътъ цели да се избѣгне такова едно затуване, такова прекратяване, единъ пътъ започнато преследването, да не спре, а да върви, докато получи наказание оня, който се е провинилъ. Азъ разбирамъ, че това, може би, не е въ интереса на производителя. Нека се оцени въ финансовата комисия, доколко трѣбва да се намира той подъ гнета на такова преследване, дали не би трѣбвало да се ограничи, като се опредѣли известенъ периодъ отъ време. Ако се намѣри, че трѣбва да се пресѣче, тогава ще се следва общата норма на наказателното право. Ако, обаче, се намѣри, че не трѣбва да се пресѣче, а трѣбва по фискални или други съображения да не се ограничава тази давностъ, а да отиде преследването до своя край, тогава ще трѣбва да остане тази мѣрка въ законопроекта.

Г. г. народни представители! Това сѣ всички принципи, които сѣ легнали въ законопроекта; нѣма да намѣрите друго, освенъ това, което засѣгнахъ въ своитъ кѣсички бележки. Законопроектътъ — завършвамъ — има предъ видъ да гарантира известни доходи на фиска, макаръ тия доходи да сѣ почти наполовина по-малки отъ тия, които имаше досега. Други цели законопроекта не гони. И азъ мисля, че г. министърътъ на финанситъ, който ще направи своитъ бележки по законопроекта, ще се съгласи, че законопроекта не цели разрешението на голѣмитъ стопански проблеми, които се повдигнаха отъ тази трибуна. Напразно ги повдигнаха нѣкои. Законопроектътъ има по-скромни цели, а не цели голѣми, които му се приписваха отъ тия, които критикуваха законопроекта и искаха да уязвятъ и законопроекта, и самото правителство, отъ което, по решение на Министерския съветъ, излиза самиятъ законопроектъ.

Азъ мисля, че законопроекта, съ нѣкои малки поправки, които трѣбва да се направятъ, трѣбва да се приеме отъ народното представителство, безъ да се боимъ, че ще направимъ прегрѣшение предъ голѣмитъ интереси на производителното селско население — лозари и винари. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Дебатитъ по първа точка отъ дневния редъ се прекратяватъ, поради изчерпване листата на записанитъ оратори. Утре ще има думата по сѣщия законопроектъ г. министърътъ на финанситъ.

Г. г. народни представители! Съобщавамъ, че е постъпило законодателно предложение отъ народнитъ представители г. г. д-ръ Димитровъ и д-ръ Бешковъ, скрепено съ подписитъ на нужното число народни представители, за отпускане народна пенсия на семейството на починалия бившъ министъръ Кирилъ Павловъ. (Вж. прил. Т. I, № 16)

Ще се постави на дневенъ редъ.

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! За следващото заседание предлагатъ следния дневенъ редъ:

1. Полагане клетва отъ народнитъ представители, неположили още такава.

2. Трето четене законопроекта за контролъ върху картелитъ и монополнитъ цени.

Първо четене законопроектитъ:

3. За измѣнение и допълнение закона за акцизитъ и пр. (Продължение разискванията)

4. За сключване бюджета за 1927/1928 финансова година.

5. За сключване бюджета за 1928/1929 финансова година.

6. За извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година.

7. За запазване построенитъ триангулаци и нивелачни знаци и пр.

8. За признаване офицерскитъ събрания за юридически лица.

9. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ предложения отъ г. министра на финанситъ дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 45 м.)

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретаръ: **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**